

Druk nr XXIX/154/2026

Projekt uchwały z dnia 22 września 2026 r.

zgłoszony przez Wójta Gminy Zwierzyn,
przygotowany przez sekretarza Gminy,
Opinia Radcy Prawnego

.....

**UCHWAŁA NR XXIX/.../2026
RADY GMINY ZWIERZYN**

z dnia 28 września 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla
Gminy Zwierzyn na lata 2026 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15, art. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639 z późn. zm.) oraz uchwały Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 z perspektywą do 2035 r. (M. P. z 2022 r. poz. 767), Rada Gminy Zwierzyn uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Zwierzyn na lata 2026 - 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zwierzyn.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr XXIX/.../2026
Rady Gminy Zwierzyn
z dnia 28 września 2026 r.

**LOKALNY PLAN DEINSTITUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
DLA GMINY ZWIERZYN**
na lata 2026-2030

Zwierzyn, 2026

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć	3
1. Wprowadzenie i metodologia	4
2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi.....	6
3. Charakterystyka gminy Zwierzyn	9
3.1. Ogólna charakterystyka	9
3.2. Diagnoza sytuacji społecznej	10
4. Analiza zasobów środowiskowych.....	14
4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	14
4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług	21
4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne	21
4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Zwierzyn	22
5. Diagnoza w zakresie potrzeb	23
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy.....	23
5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych	43
5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych	47
5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób	47
6. Analiza potrzeb	48
6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia	48
6.2. Diagnoza usług deficytowych.....	50
6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych.....	50
6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych	51
Plan deinstytucjonalizacji usług.....	51
7. Część programowa	51
8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu	60
9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)	63
10. Spis rysunków i tabel.....	68

Słownik skrótów i pojęć

UG	Urząd Gminy Zwierzyn
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LPD	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NGO	Organizacje pozarządowe - Non governmental organisations
GOPS/OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie

1. Wprowadzenie i metodologia

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian

polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych (zmiany w strukturze społecznej, starzejąca się populacja, przeobrażenia rynku pracy, wyzwania pieczy zastępczej, nowe wyzwania zdrowotne i ekologiczne, bezdomność itd.). Aktualnym wyzwaniem staje się proces skutecznej deinstytucjonalizacji usług społecznych w kierunku rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w miejscu zamieszkania obywateli.

Z wielu analiz i badań naukowych wynika, że usługi społeczne organizowane w społeczności lokalnej i w środowisku zamieszkania przynoszą pozytywne rezultaty i zadowolenie odbiorców oraz zapoczątkowują odejście od opieki instytucjonalnej. Zgodnie z definicją Komisji Europejskiej w brzmieniu: „(...) Deinstytucjonalizacja rozumiana powinna być nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania (...)”.

Rzeczywisty rozwój usług społecznych i proces ich deinstytucjonalizacji musi się odbywać na poziomie lokalnym tam, gdzie są potrzeby społeczne. Stąd też kluczowe jest zaangażowanie przedstawicieli samorządu lokalnego w planowanie i organizację całego procesu. Samorządy lokalne powinny zatem w obecnej chwili zająć się procesem diagnozowania potrzeb w zakresie usług społecznych i odpowiednio zaplanować proces deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Celem niniejszego Lokalnego Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Jednym z celów dokumentu jest dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług, stanowiącej podstawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Zwierzyn powstał pozostając w pełnej zgodności i w oparciu o rekomendowane przez MRiPS „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

W przygotowanie dokumentu na każdym jego etapie zaangażowane były podmioty wdrażające go w przyszłości. Szereg metod, stosowanych dla

potrzeb pozyskania informacji niezbędnych do odwzorowania w części diagnostycznej dokumentu prowadził do rzetelnego poznania stanu zastanego. Wśród głównych metod i narzędzi zastosowanych w trakcie realizacji projektu wymienić można:

1. Badania ankietowe, stanowiące diagnozę potrzeb mieszkańców gminy
2. Badania ankietowe, stanowiące diagnozę potrzeb GOPS i innych podmiotów wdrażających LPD
3. Warsztaty planistyczne z Zespołem roboczym ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPD oraz grupami tematycznymi
4. Badania danych zastanych (Desk research)

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych wskazują, iż na poziomie samorządu należy powołać Zespół ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ze względu na zróżnicowanie rodzaju usług społecznych Zespół roboczy powinien mieć charakter interdyscyplinarny. Kieruje nim Koordynator odpowiedzialny za opracowanie i prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, a w późniejszym czasie monitorowanie realizacji planu. Skład i zakres jego prac jest integralną częścią dokumentu.

W skład tegoż zespołu w gminie Zwierzyn wchodzi 8 członków:

1. Kierownik GOPS
2. 3 Pracowników socjalnych
3. 3 Radnych Gminy Zwierzyn
4. Sekretarz Gminy Zwierzyn

2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Zwierzyn jest zgodny i komplementarny względem dokumentów europejskich i krajowych kierujących rozwój i kształt usług społecznych, takich jak:

- Ogóлноeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030
- Krajowy Plan Transformacji
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030

- Rekomendacje MFiPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

Dokumentem regionalnym kierującym rozwój usług społecznych w województwie lubuskim jest Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego na lata 2023–2026. Dokument ma w głównej mierze na celu zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych w województwie lubuskim do 2030 r.

Plan identyfikuje działania w 5 obszarach interwencji, tj.:

1. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
2. Osoby z niepełnosprawnością
3. Osoby starsze
4. Osoby z zaburzeniem psychicznym w kryzysie zdrowia psychicznego
5. Osoby w kryzysie bezdomności

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Zwierzyn jest komplementarny i zgodny z wyżej wymienionymi zapisami, stanowiąc jednocześnie jedno z narzędzi realizacji i wdrażania Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego na lata 2023–2026. Ponadto dokument pozostaje w związku i zgodności ze:

1. Strategia rozwoju województwa lubuskiego 2030
2. Program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027
3. Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Lubuskiego na lata 2022-2026
4. Wojewódzki Program Pomocy Społecznej
5. Wojewódzki Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2030
6. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na lata 2022-2030
7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030
8. Wojewódzki Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2028
9. Program współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi od 2017 r. do 2026 r.

10. Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026

Dokumenty lokalne

Najważniejszymi dokumentami Gminy Zwierzyn dotyczącymi realizowania usług społecznych są:

1. Statut Gminy
2. Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022 – 2030
3. Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyn na lata 2024 – 2026
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Zwierzyn na lata 2026-2029
5. Strategia GOPS
6. Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Zwierzyn na lata 2023-2026
7. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz ochrony ofiar Przemocy Domowej na lata 2023-2029

W Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 ramach celu strategicznego 1 Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych.

Kierunek działania nr 5. Zapewnienie wysokiego standardu usług opiekuńczych i zdrowotnych poprzez:

1. Rozwój i zwiększenie dostępności do podstawowych usług medycznych
2. Rozwój usług opiekuńczych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnianie usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania
3. Poprawa jakości świadczonych usług opiekuńczych wśród seniorów
4. Kontynuacja realizacji usług „door to door”
5. Wprowadzenie i promocja systemu teleopieki dla seniorów
- 6 Wsparcie funkcjonowania Centrum Integracji Społecznej
7. Wsparcie funkcjonowania i działalności Klubów Seniora oraz realizacja zajęć zgodnie z oczekiwaniami najstarszych mieszkańców
8. Aktywizacja seniorów, organizacja aktywności społecznej
9. Prowadzenie działań i wsparcie młodych mieszkańców oraz rodzin w procesie usamodzielniania się

10. Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych

11. Umożliwianie seniorom, osobom niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej

12. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi ze szczególnymi potrzebami

13. Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia

Wsparcie i aktywizacja osób starszych, chorych i niepełnosprawnych wraz z ich bliskimi i opiekunami. Obejmuje on wdrożenie działań aktywizacyjnych i integracyjnych, pomoc wytchnieniową i odciążeniową, rozwój poradnictwa i usług asystenckich, opiekuńczych, rehabilitacyjnych. Powyższe działania służą zwiększeniu aktywności oraz integracji osób ze szczególnymi potrzebami¹.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Zwierzyn na lata 2024 – 2026 wyznacza następujące cele główne: Budowanie zintegrowanego systemu pomocy w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin przezwyciężających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych na terenie Gminy Zwierzyn.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Zwierzyn na lata 2026-2029

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

¹ Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030

- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- wspieranie reintegracji społecznej i działań na rzecz powrotu osób uzależnionych od alkoholu, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, do społeczności.

3. Charakterystyka gminy Zwierzyn

3.1. Ogólna charakterystyka

Gmina Zwierzyn to gmina wiejska położona w północno-wschodniej części województwa lubuskiego, w powiecie strzelecko-drezdeneckim. Powierzchnia gminy 99865km². W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Błotno, Brzezinka, Gościmiec, Górczyna - Przysieka, Górecko, Rzekcin - Zagaje, Sarbiewo, Zwierzyn I, Sierosławice, Zwierzyn II, Żółwin oraz Górki Noteckie.

W 2025r. liczba osób bezrobotnych na terenie gminy nadal jest wysoka. Liczba osób niezarejestrowanych w PUP, pozostających bez stałej legalnej pracy oraz ubezpieczenia zdrowotnego utrzymuje się na podobnym poziomie co w roku ubiegłym. W tych środowiskach głównie dochodzi do wzrostu zjawiska wykluczenia społecznego i rozszerzania się zjawisk patologicznych. Gmina boryka się z problemem zabezpieczenia lokali mieszkalnych dla potrzebujących. W Gminie brakuje infrastruktury społecznej głównie zabezpieczającej potrzeby osób starszych w opiece i mieszkalnictwie, osób niepełnosprawnych i dzieci. Pomimo powstania w ostatnim czasie 4 ośrodków wsparcia dla osób w wieku 60+ tj. „Dziennego Domu Senior+ w Gościmcu” i „Klubu Senior+ w Zwierzynie” łącznie dla 25 osób, Klubu Seniora w Przysiece i Klubu Seniora w Górecku łącznie dla 36 osób, miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3 tj. Klubu Malucha w Zwierzynie” dla 16 dzieci, oraz trzy Ośrodki wsparcia dla dzieci tj. Świetlice Podwórkowe, które dysponują łącznie 45 miejscami oraz Centrum Integracji Społecznej, to nadal pomoc instytucjonalna nie zabezpiecza potrzeb wielu grup mieszkańców, organizacyjnej pomocy społecznej, współpracy z organizacjami pozarządowymi w obszarze pomocy i wsparcia gminy Zwierzyn.

Gmina Zwierzyn graniczy z takimi gminami jak: Strzelce Krajeńskie i Stare Kurowo, do granicy niemieckiej i przejścia w Kostrzynie jest 74 Km. Gmina Zwierzyn oddalona jest od miasta wojewódzkiego Gorzowa Wielkopolskiego

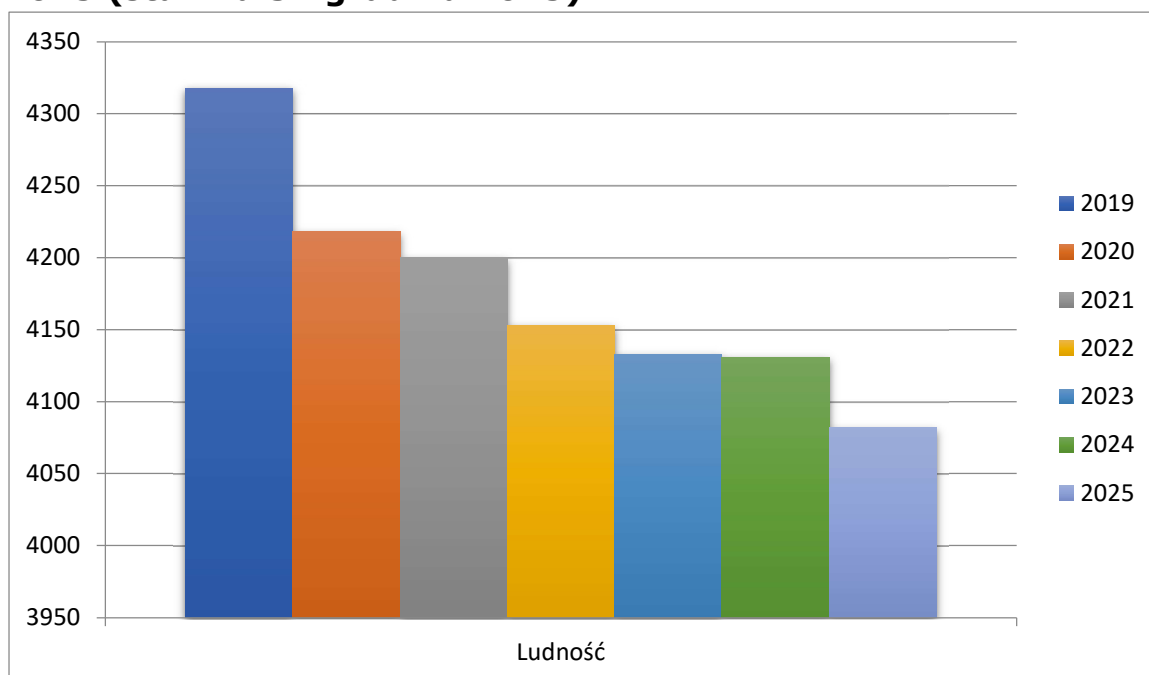
Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Zwierzyn na tle powiatu i gmin ościennych

3.2. Diagnoza sytuacji społecznej

Liczba mieszkańców Gminy Zwierzyn w 2024 roku zmalała do 4037 osób tj o 116 osób mniej w stosunku do roku 2023. Przebywających bez meldunku stałego było kolejne 101 co daje 4138 mieszkańców. Dane do wyliczenia są interpretowane od liczby mieszkańców stałych tj.4037. Największą grupę mieszkańców stanowią kobiety w wieku 19-60 lat oraz mężczyźni w wieku 19-65 lat w tzw. wieku produkcyjnym, było ich 2493 tj. 61,75% ogółu mieszkańców. Następnie największą grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, których liczebność stale wzrasta i wynosi na dzień 31.12.2024 - 795 osoby tj.19,72% ogółu mieszkańców (spadek w stosunku do roku ubiegłego o 10 osób ale wzrost o 11 osób z meldunkiem czasowych w wieku poprodukcyjnym. Liczba zgonów w 2024 roku wyniosła - 44, o 4 zgony więcej w stosunku do roku ubiegłego i 47 w roku 2025r. natomiast urodzeń było 33 o 2 więcej niż w roku ubiegłym a w roku 2025 - 24 urodzeń. Z danych statystycznych wynika, że na terenie gminy Zwierzyn zamieszkuje więcej kobiet - 2046 niż mężczyzn - 1991 różnicę stanowi - 55 osób.

Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Zwierzyn w latach 2019 - 2025 (stan na 31 grudnia 2025)

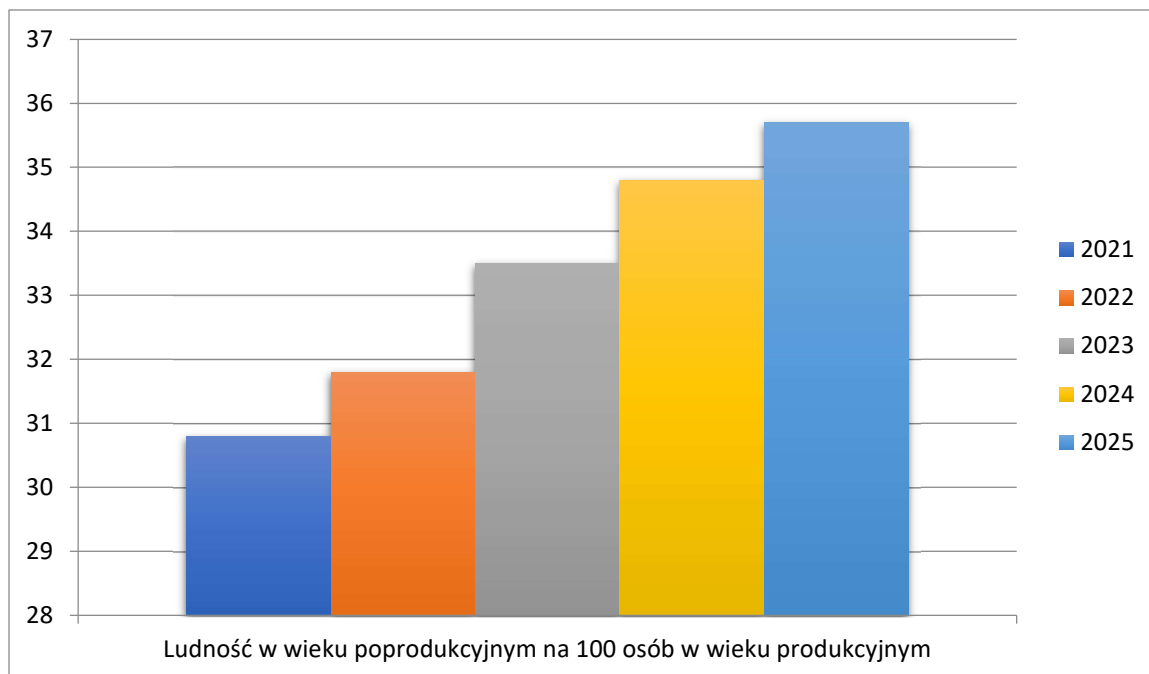

Źródło: Dane z danych statystycznych UG Zwierzyn

Dane wskazują na niekorzystny trend demograficzny, polegający na stopniowym zmniejszaniu się liczby ludności. W połączeniu z następnym wykresem pokazującym wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oznacza to, że społeczeństwo nie tylko się kurczy, ale również starzeje.

Może to prowadzić do zmniejszenia zasobów pracy oraz wzrostu obciążeń związanych z systemem emerytalnym i ochroną zdrowia.

Rysunek nr 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie Zwierzyn w latach 2021- 2025 (stan na 31 grudnia)

Źródło: Dane z GUS

Dane wskazują na pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa oraz wzrost obciążenia demograficznego osób w wieku produkcyjnym. Może to prowadzić do większych wydatków na emerytury i opiekę zdrowotną oraz do niedoboru siły roboczej w przyszłości. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wynosi 27,4.

W 2025 roku wśród mieszkańców 59,84% to osoby w wieku produkcyjnym, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 20,82% przewyższa odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym 19,34% i zgodnie z danymi statystycznymi stale rośnie. Oznacza to, iż społeczeństwo gminy Zwierzyn ocenić można jako starzejące się, co zgodne jest z ogólnopolskim trendem. Dla porównania udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie lubuskim wynosi 18,1%, w poprodukcyjnym zaś 23,5% a w produkcyjnym 58,4%². Tendencja ta, zgodnie z danymi GUS, będzie się utrzymywać, a w 2035 roku udział osób powyżej 65 roku życia w populacji gminy Zwierzyn wynosić będzie 28,60% ogółu ludności (ludność- 3497 w tym 402M i 598K, natomiast w 2060 roku wynosić będzie 46,20% ogółu ludności(ludność- 2223 w tym 509M i 518K). Jest to niezwykle istotne, gdyż starzejące się społeczeństwo stanowi znaczące wyzwanie dla jednostki w realizacji usług społecznych, zwiększając m. in. zapotrzebowanie na

² Stan na 31.12.2024 r. (źródło: GUS, data pozyskania 30.11.2025 r.)

usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, co wymaga dostosowania lokalnych placówek i programów wsparcia.

Bazując na Narodowym spisie powszechnym z 2021 roku wskazać można, że w gminie Zwierzyn mieszka 889 osób niepełnosprawnych, z czego 606 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 283 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Gminę Zwierzyn zamieszkuje łącznie 1189 rodzin, z czego 901 to rodziny z dziećmi, (75,78% wszystkich rodzin). W Gminie żyje 769 małżeństw. Na terenie gminy Zwierzyn mieszka 231 matek z dziećmi i 56 ojców z dziećmi³. Analizując historyczne zmiany liczby ludności w gminie, strukturę wieku mieszkańców, prognozy demograficzne, a także zmieniające się trendy w kontekście zakładania rodziny, zasadnym jest założenie, że dzietność oraz odsetek dzieci w gminie w najbliższych latach będą spadać.

Według danych PUP Strzelce Kraj. na dzień 31.12.2025 roku w gminie Zwierzyn były zarejestrowane 142 osoby bezrobotne. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2025 roku wynosił (5,8%), co stanowi wartość wyższą niż notowana dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego (4,7%). Przeciętne wynagrodzenie brutto w Polsce wynosi - 8 903,56zł w powiecie to 7 455,00 zł, co jest wartością niższą niż w województwie lubuskim 8 411,00zł. Jak wskazuje ogólnokrajowa prognoza, poziom bezrobocia w 2025 r. spada, natomiast w dłuższej perspektywie, bo do 2030 roku według światowych prognoz ze względu na zmiany rynku pracy, prognozuje się wzrost bezrobocia.

W 2025 roku kryzys bezdomności dotknął 4 osób z gminy Zwierzyn. W kontekście prognozowanego udziału osób w kryzysie bezdomności w ludności gminy ogółem, trudno jest jednoznacznie wskazać tendencję, natomiast zmiany na rynku pracy, rosnące ceny na rynku mieszkaniowym oraz ogólny wzrost kosztów życia mogą przyczynić się do zwiększenia grupy osób zagrożonych bezdomnością.

W gminie Zwierzyn w 2025 roku zarejestrowanych było łącznie 275 podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON. W gminie brak jest podmiotów gospodarczych prowadzących działalność przemysłową na większą skalę. Główną branżą zarobkową w Gminie jest rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, przemysł i budownictwo więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zwierzyn

³ Narodowy spis powszechny z 2021 roku

4. Analiza zasobów środowiskowych

4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Mieszkalnictwo

Gmina dysponuje 25 mieszkaniami komunalnymi. Oferta mieszkań jest uboga i od lat się nie zwiększa.

Infrastruktura opieki nad dziećmi

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się miejsca opieki nad dzieckiem do lat 3 tj. Klubu Malucha w Zwierzynie” dla 16 dzieci, Gmina Zwierzyn jest organem prowadzącym dla następujących jednostek oświatowych: Szkoła Podstawowa w Gościmcu, Szkoła Podstawowa w Górkach Noteckich oraz Szkoła Podstawowa w Zwierzynie. Łącznie w 3 placówkach uczestniczy w zajęciach 343 uczniów. W 2 szkołach podstawowych pracuje pedagog i pedagog specjalny a w 3 szkołach psycholog. Na terenie Gminy Zwierzyn istnieją 3 przedszkola z 129 miejscami. Ponadto w Gminnym Ośrodku Kultury w Zwierzynie i Gminnej Bibliotece Publicznej, która ma dwa oddziały w Górkach Noteckich i Zwierzynie organizowane są liczne i różnorodne zajęcia dla dzieci. Ponadto na terenie Gminy Zwierzyn przy GOPS Zwierzyn działają 2 ośrodki wsparcia dla dzieci w formie Świetlic Podwórkowych, które oferują wsparcie dla 30-ciorga dzieci.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Zwierzyn podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia MEDI-PLUS Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zwierzynie zarządzany przez Marzena Kucharską oraz Przychodnia Vita Rafał Napierała i Wspólnicy w Górkach Noteckich. W Ośrodkach mieszkańcy mają dostęp do lekarza internisty oraz pielęgniarki środowiskowej. Ponadto na terenie miejscowości Zwierzyn istnieje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Fizjoterapia- Zwierzyn Agata Kosut-Marciniak, gdzie można skorzystać z zabiegów fizjoterapeutycznych na NFZ , prywatny Gabinet Dentystyczny Julia Welman oraz dostępne są usługi Apteki „Remedium” w Zwierzynie.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych⁴. Pomoc społeczna zaś polega w szczególności na:

⁴ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb⁵.

Na obszarze gminy Zwierzyn zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie, zlokalizowany pod adresem Zwierzyn, ul Szeroka 3. GOPS jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizuje w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Szczegółowy podział zadań na własne i zlecone określa ustawa o pomocy społecznej. Zadania własne Ośrodek realizuje zgodnie z ustaleniem rady gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

W roku 2025, kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zwierzynie stanowiło 15 osób w tym: 1 osoba z kadry kierowniczej, 3 pracowników socjalnych, 4 opiekunki środowiskowe, 4 opiekunów pracujących w Klubach seniora i Dziennym Domu Senior+, 2 referentów świadczeń rodzinnych, 1 asystent rodziny. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 8 posiada wykształcenie wyższe. Wśród pracowników 1 osoba posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej. GOPS podejmuje działania w kierunku szkolenia kadry pomocy społecznej poprzez podnoszenie wykształcenia, kursy. W gminie funkcjonuje asystent rodziny. Ośrodek spełniał warunek ustawowy 3 pracowników socjalnych. Na terenie Gminy Zwierzyn funkcjonuje 1 dzienny dom pomocy i 3 kluby samopomocy, ale nie funkcjonuje noclegownia, schroniska, domy dla bezdomnych. Osoby bezdomne wymagające pielęgnacji i opieki w związku z przebytymi urazami oraz chorobami umieszczane są w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi zlokalizowanych poza gminą.

W gminie dostępne są usługi transportowe dla osób niesamodzielnych, wymagających pomocy w dotarciu do usług pierwszej potrzeby (np. wizyty lekarskie) door to door.

W ramach działań pomocowych GOPS realizuje pracę socjalną, kontynuuje Program Wspierania Finansowego Gmin w zakresie Dożywiania Posiłków w szkole i w domu na lata 2024-2028 oraz 2 programy finansowane z Funduszu Solidarnościowego „Opieka wytchnieniowa” oraz „Asystent

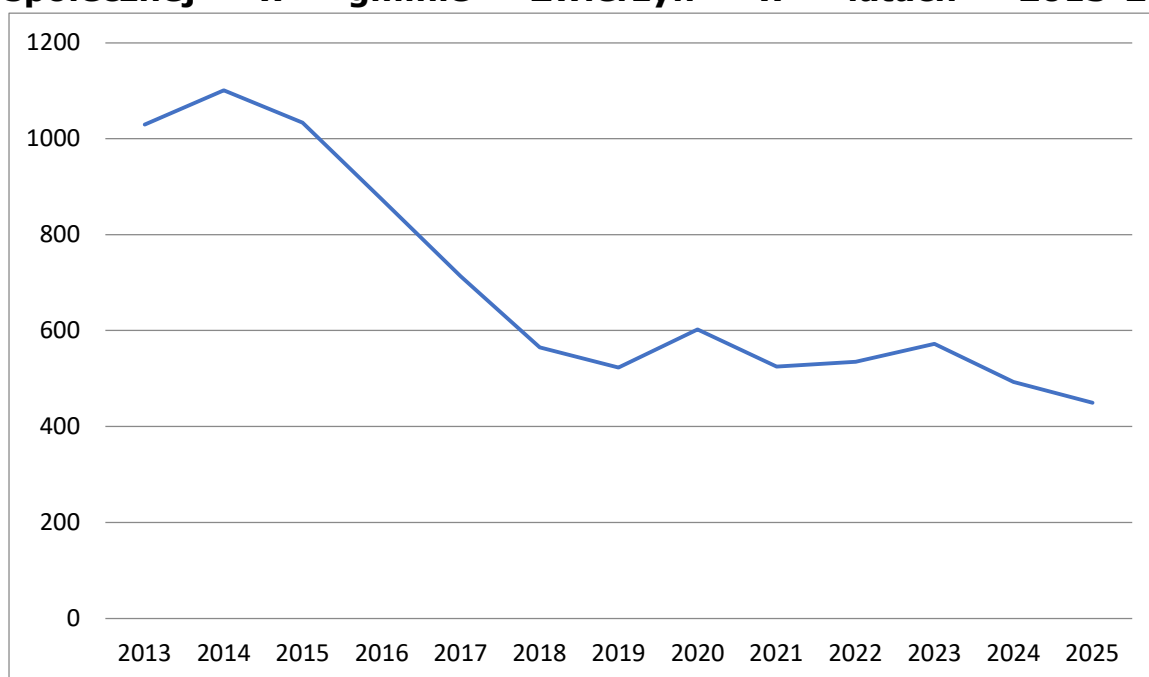
⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283)

Osobisty osoby z niepełnosprawnością” i realizuje działania w DDS+ Gościemiec i 3 Klubach Seniora łącznie 61 miejsc. Ponadto w struktura GOPS mieszczą się 2 Świetlice Podwórkowe z 30 miejscami tj. dzienny ośrodek wsparcia dla dzieci.

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS w poszczególnych latach zmalała

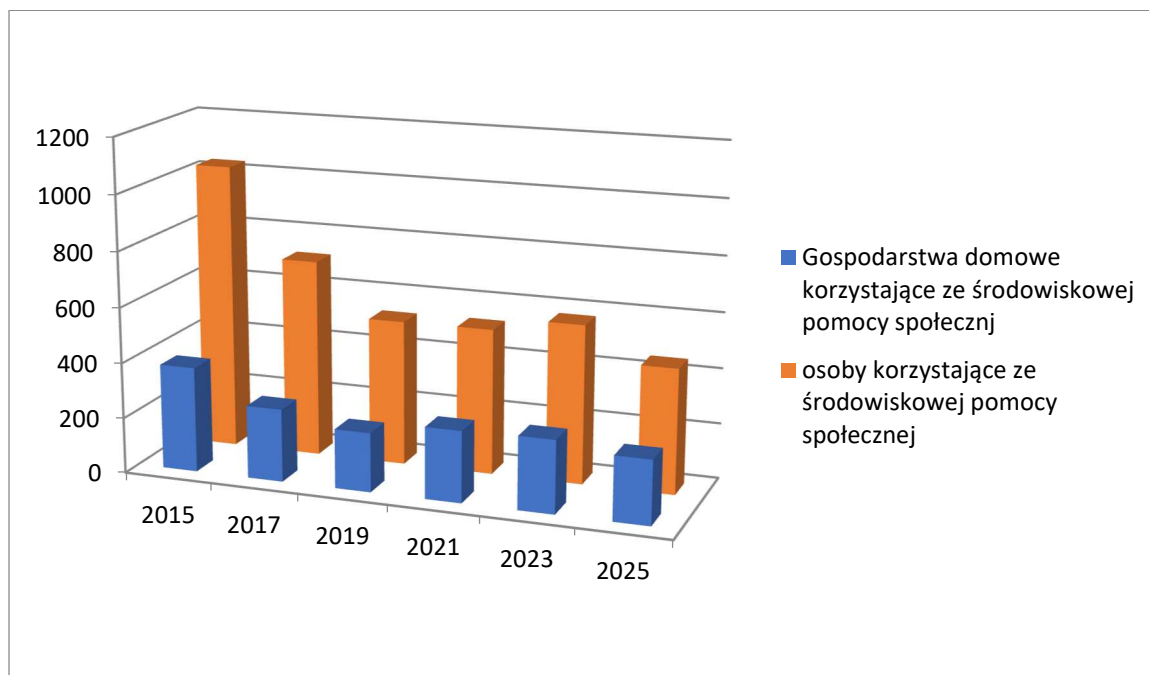
Rysunek nr 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Zwierzyn w latach 2013-2025

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2025 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie)

Zgodnie z danymi GOPS w 2025 roku liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 231. Co istotne w przeciągu ostatnich 10 lat spadła ona o około 148 rodzin i wyraźnie widoczny jest trend spadkowy. W 2015 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 379 rodzin.

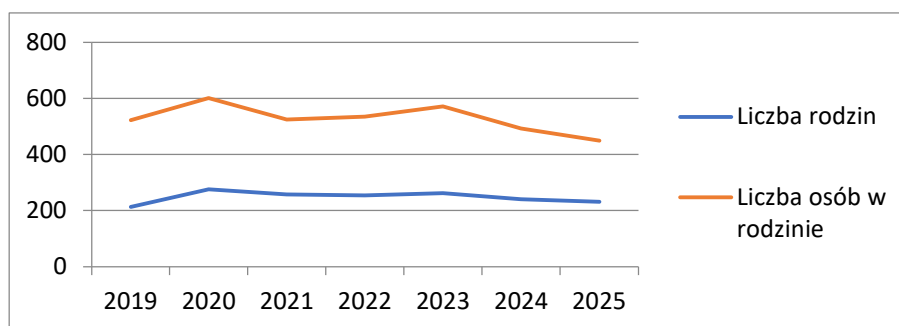
Rysunek nr 5. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Zwierzyn w latach 2015-2025

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie)

Zgodnie z danymi GOPS w Zwierzynie pomoc i wsparcie z pomocy społecznej w 2025 roku uzyskało 270 osób, co stanowiło 6,57 % wszystkich mieszkańców gminy, 192 osobą przyznano decyzją świadczenie. Liczba rodzin korzystających z innych niż finansowych form wsparcia wyniosła 241. W rodzinach tych żyją łącznie 434 osoby. Pomocą objęto ponad 10,57% ogółu mieszkańców w ramach ustawy o pomocy społecznej.

Rysunek nr 6. Korzystający z pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2025

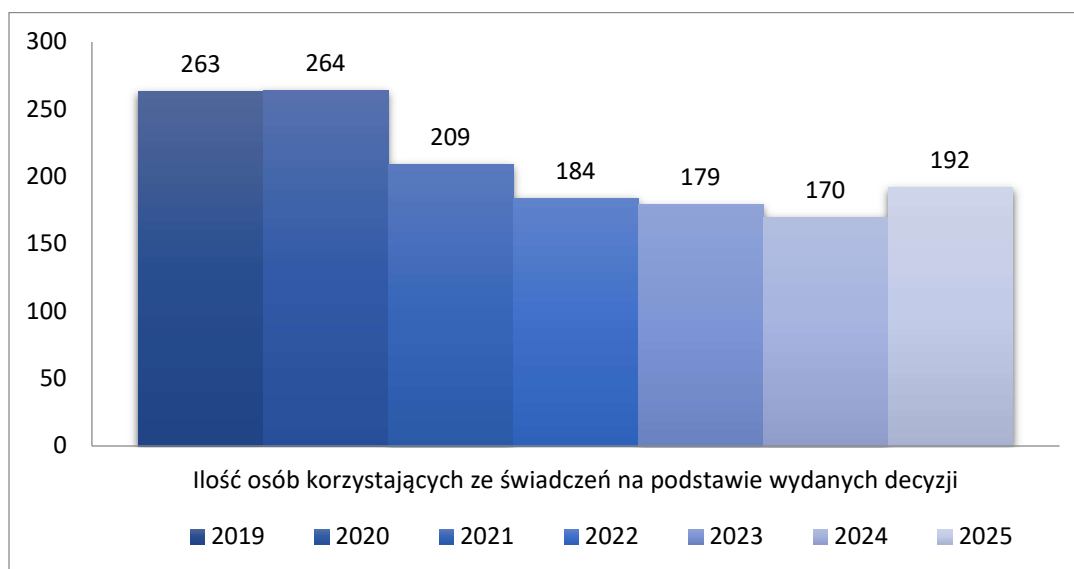
Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2025 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie)

Największą liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w 2020 r. Po 2020 r. nastąpiła stabilizacja, a następnie stopniowy spadek obu wskaźników.

W 2025 r. liczba osób objętych pomocą jest najniższa w całym analizowanym okresie. Spadek liczby osób jest większy niż spadek liczby rodzin, co może wskazywać na zmniejszanie się przeciętnej liczebności rodzin korzystających ze wsparcia.

Rysunek nr 7. Korzystający z pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2025

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2025 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzyńcu)

Ogólny trend w latach 2023–2025 można ocenić jako korzystny, ponieważ zmniejsza się skala korzystania z pomocy społecznej. W interpretacji należy jednak uwzględnić również czynniki takie jak zmiany kryteriów dochodowych, sytuacja gospodarcza czy struktura demograficzna mieszkańców. Dane ogólnopolskie również wskazują na długookresowy spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej

Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w 2025 roku wynosiła 105, pieniężnych zaś 91. W odniesieniu do 2021 roku zaobserwować spadek tychże wskaźników. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych maleje, niepieniężnych utrzymują się niemal na tym samym poziomie. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w 2025 roku równała się 87 i niepieniężnych 65.

Łączna liczba rodzin pobierających świadczenia z ustawy o pomocy społecznej w 2025r. wynosiła 231 w tych rodzinach żyło 450 osób,

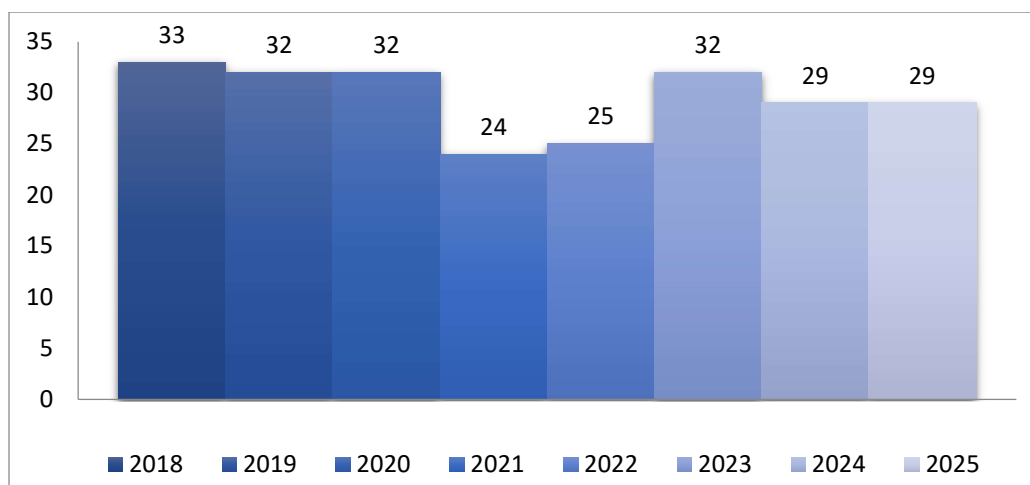
skorzystało z finansowych i niefinansowych form wsparcia 241 rodzin w których żyły 434 osoby. Z czego 129 to rodziny jednoosobowe, a 102 rodziny wieloosobowe. W 2025 roku 48 rodziny jednoosobowe pobrały świadczenia pieniężne, 30 świadczenia niepieniężne, jednocześnie 40 rodzin wieloosobowych pobrało świadczenia pieniężne, 36 niepieniężne.

Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Zwierzyn były:

- długotrwała lub ciężka choroba – 101 rodzin
- niepełnosprawność – 65 rodzin
- bezrobocie – 38 rodziny
- alkoholizm – 32 rodziny
- ubóstwo – 31 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności - 15 rodzin
- narkomania- 2 rodziny
- bezdomność – 4 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 9 rodzin w tym rodziny niepełne - 4 rodziny i wielodzietność – 5 rodzin
- przemoc domowa – 1 rodzina

Analiza danych dotyczących liczby osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2018- 2025 wskazuje na utrzymujące się, stabilne zapotrzebowanie na tą formę wsparcia. W 2018 roku jedna rodzina skorzystała z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. W latach późniejszych żadna z rodzin nie wnioskuje o tą formę wsparcia.

Rysunek nr 8. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych 2018-2025

Przeanalizowano zasoby sytemu wsparcia realizowanego dotychczas wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych. Zgodnie z danymi GOPS w 2025 roku liczba rodzin otrzymujące zasiłki na dzieci wynosiła 42. Obserwowany jest wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki i dzieci – 4-krotny względem 2018 r., kiedy odbiorcami tych świadczeń były 203 rodziny

Tabela nr 1 Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Zwierzyn w latach 2018-2025

	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci wraz z dodatkami	Kwoty wypłaconych zasiłków
2018	203	832211,67
2019	168	705696,50
2020	136	628767,34
2021	111	537649,99
2022	95	442125,19
2023	72	347907,08
2024	49	262995,40
2025	42	236201,59

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2025 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie)

Rysunek nr 9. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

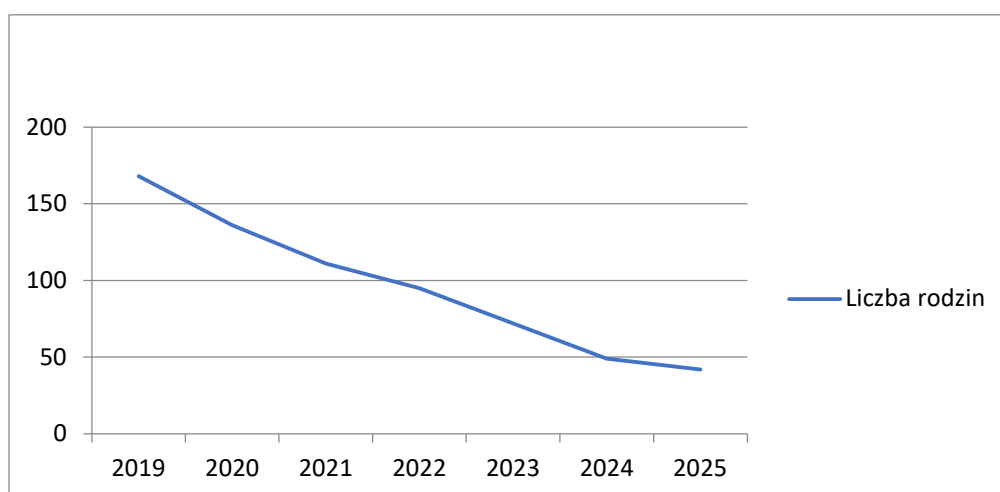

Tabela nr 2. Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Zwierzyn w latach 2020 - 2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba świadczeń opiekuńczych wypłacanych w GOPS	6552	6350	6311	6087	6448	6209
Kwoty wydatków	2504752	2601069	2848191	3117028	4180522	4389758

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2025 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie)

Liczba świadczeniobiorców poszczególnych świadczeń wypłaconych w 2025 roku kształtuje się następująco:

- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia, dla niepełnosprawnego dziecka, Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat – 145
- Świadczenia opiekuńcze tj. świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna – 43

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w 2025 roku wynosiła 32 zaś liczba rodzin 19, co stanowi wartość niższą niż w 2020 o 12 osób i 5 rodzin.

4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług

Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej polega na realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, udziału w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2024r .

W roku oceny GOPS Zwierzyn uczestniczyła: w 4 konkursach tj, Opieka Wytchnieniowa - edycja 2025, Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością - edycja 2025, dofinansowanie 2 ośrodków wsparcia w ramach programu Senior+ w roku 2025 ogłaszanych przez MRiPS (tj DDS+ w Gościmcu i KS+ w Zwierzynie), Koszt wszystkich projektów w/w łącznie to kwota 244 071,00zł. Dodatkowo uzyskaliśmy dofinansowanie do

działań ośrodków wsparcia ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Zwierzynie tj. Świetlice Podwórkowe - 45 osób, uczniowie szkół podstawowych. Łącznie pozyskano środki z GKRPU w kwocie 15 500,00zł a odbiorców ostatecznych działań było 85 osób.

Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne

W gminie Zwierzyn jedynym NGO działającym na terenie Gminy w usługach społecznych jest Stowarzyszenie „STOLINA” w Zwierzynie.

4.3. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Zwierzyn

Poniższa analiza SWOT jest wynikiem warsztatów planistycznych, które odbyły się 15.01.2026 roku z zespołem ds. opracowania, wdrażania i monitorowania programu

MOCNE STRONY:

- Wykwalifikowany personel GOPS
- Chęć niesienia pomocy przez personel GOPS
- Dostępność usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów (pojazd w zasobie gminy wraz z kierowcą)
- Dobry dostęp do informacji z zakresu możliwych form wsparcia (Facebook, fora, tworzona strona internetowa, komunikacja bezpośrednia)
- Wysoki poziom współpracy międzysektorowej (np. między GOPSem a Urzędem Gminy / Sołtysami)
- Liczne wydarzenia kulturalne organizowane w GOK lub Bibliotece
- usług z zakresu wsparcia dziennego „DDS+ w

SŁABE STRONY:

- Braki infrastrukturalne, w tym budynkowe
- Trudności w mobilizacji i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami, seniorów celem podjęcia udziału w różnego rodzaju świadczeniach niepieniężnych np. udział w WTZ, Klubach Seniora ŚDS czy DDS+
- Trudności w rozwijaniu nowych form usług społecznych z uwagi na brak zainteresowania ze strony osób wymagających wsparcia
- Niewystarczające środki finansowe – wewnętrzne finansowanie
- Nadmierna biurokracja
- Brak kadry specjalistycznej
- Obciążenie fizyczne i psychiczne związane z opieką nad osobami tego wymagającymi

SZANSE:

- Współpraca międzygminna w zakresie dostępu do placówek, których brak w gminie (np. schronisk dla bezdomnych, DPS, WTZ, ŚDS)
- Nowe formy finansowania zewnętrznego (programy, projekty itp.)
- Bogate walory turystyczne i rekreacyjne

ZAGROŻENIA:

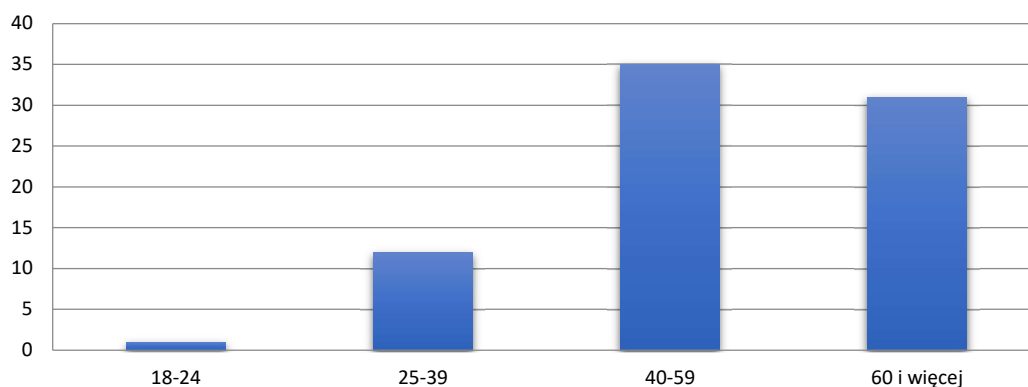
- Niewystarczające wsparcie finansowe z zewnątrz (od Państwa)
- Starzenie się społeczeństwa
- Depopulacja
- Braki możliwości w zakresie pozyskiwania kadry

5. Diagnoza w zakresie potrzeb

5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Zwierzyn przeprowadzona została m. in. w oparciu o badania ankietowe realizowane od 20 grudnia 2025r. do 30 marca 2026r.(udział 79 osób) oraz badania ankietowe opiekunów osób niepełnosprawnych 21 lipca 2026r.(udział 21 osób)

Rysunek nr 10. Wiek badanych wg ankiety

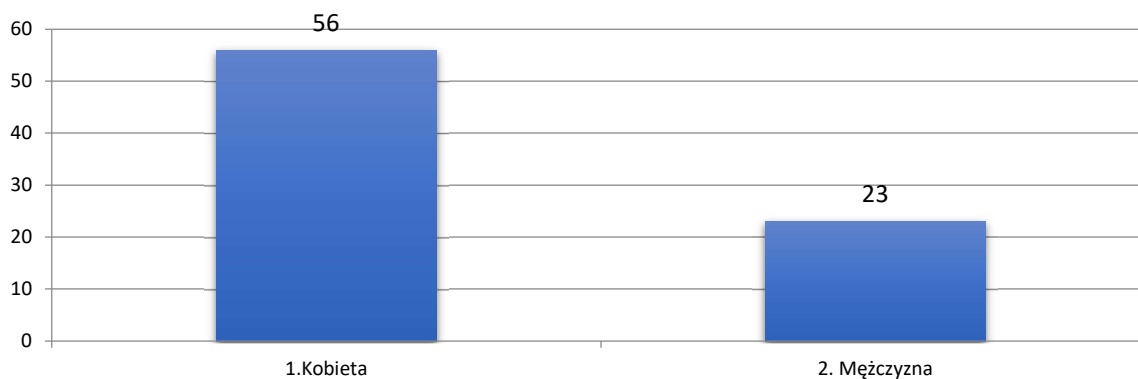

Źródło: badanie własne

W badaniu ankietowym udział wzięło 79 osób. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 40–59 lat (35 osób), co wskazuje na duże zaangażowanie mieszkańców w wieku produkcyjnym i często aktywnych zawodowo oraz społecznie. Znaczącą grupę stanowiły również osoby w wieku 60 lat i więcej (31 osób), co świadczy o wysokiej aktywności seniorów oraz ich zainteresowaniu sprawami lokalnej społeczności. Osoby w wieku 25–39 lat stanowiły mniejszą grupę respondentów (12 osób), natomiast najmniej liczną kategorię tworzyły osoby młode w wieku 18–24 lata (1 osoba).

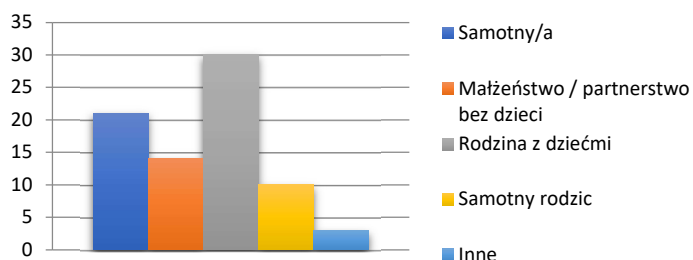
Wyniki wskazują, że opinie zebrane w ankiecie odzwierciedlają przede wszystkim perspektywę osób w średnim i starszym wieku. Niewielki udział najmłodszych respondentów może sugerować potrzebę poszukiwania dodatkowych form komunikacji i angażowania młodych mieszkańców w procesy konsultacyjne oraz badania społeczne.

Rysunek nr 11. Płeć badanych wg ankiety

W badaniu ankietowym udział wzięło 79 osób, w tym 56 kobiet oraz 23 mężczyzn. Kobiety stanowiły zdecydowaną większość respondentów, co może świadczyć o ich większym zainteresowaniu tematyką poruszaną w ankiecie lub większej aktywności w udziałach w badaniach społecznych. Mężczyźni stanowili mniejszą grupę respondentów, jednak ich udział również pozwala na uwzględnienie zróżnicowanych perspektyw i doświadczeń mieszkańców.

Rysunek nr 12. Sytuacja rodzinna badanych wg ankiety

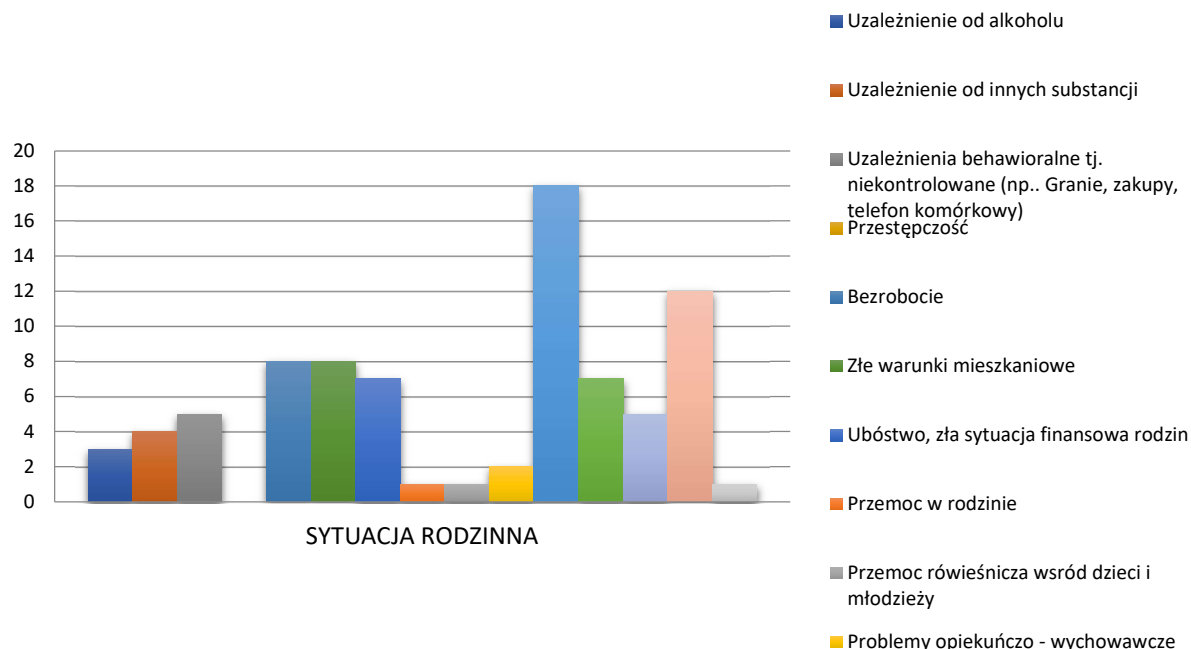
Źródło: badanie własne

W badaniu ankietowym najliczniejszą grupę respondentów stanowiły rodziny z dziećmi (30 osób), co wskazuje, że kwestie związane z funkcjonowaniem rodzin oraz wychowaniem dzieci są istotnym obszarem zainteresowania mieszkańców. Znaczną grupę stanowiły również osoby samotne (21 osób), co może świadczyć o rosnącej liczbie jednoosobowych gospodarstw domowych oraz potrzebie uwzględniania ich specyficznych potrzeb w planowaniu działań społecznych.

Wśród respondentów znalazło się także 14 osób pozostających w małżeństwie bez dzieci, 10 samotnych rodziców oraz 3 osoby, które określiły swoją sytuację rodzinną jako inną, wskazując na status wdowy lub wdowca. Obecność samotnych rodziców oraz osób owdowiałych zwraca uwagę na konieczność zapewnienia odpowiednich form wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji życiowej.

Struktura odpowiedzi pokazuje zróżnicowanie sytuacji rodzinnej mieszkańców, co wskazuje na potrzebę realizacji działań społecznych skierowanych do różnych grup odbiorców – zarówno rodzin z dziećmi, osób samotnych, jak i osób samodzielnie wychowujących dzieci czy seniorów pozostających bez partnera.

Rysunek nr 13. Pytanie z ankiety nr 4. Czy któreś z problemów dotyczą bezpośrednio Pana/Pani lub osób najbliższych?

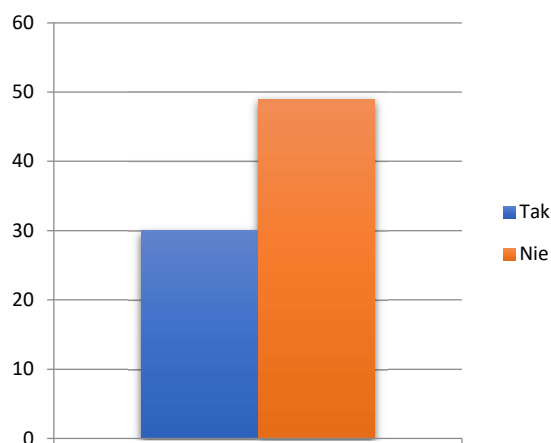

Źródło: badanie własne

Wyniki ankiety pokazują, że mieszkańcy Gminy Zwierzyn różnie oceniają skalę występowania poszczególnych problemów społecznych. Problem występowania niepełnosprawności zdecydowanie dominuje, co świadczy o jego szczególnym znaczeniu dla mieszkańców i ich rodzin. Kolejnym problemem, który wskazują osoby biorące udział w badaniu jest ograniczony dostęp do publicznej ochrony zdrowia co również wskazuje na jego istotność społeczną. Jednocześnie kilka problemów było wskazywanych bardzo rzadko, co może oznaczać, że dotyczą one jedynie niewielkiej części społeczności lokalnej lub są mniej dostrzegalne przez mieszkańców.

Rysunek nr 14. Pytanie z ankiety nr 5. Czy jest Pan/Pani osobą niepełnosprawną lub czy mieszka Pan/Pani z osobą niepełnosprawną?

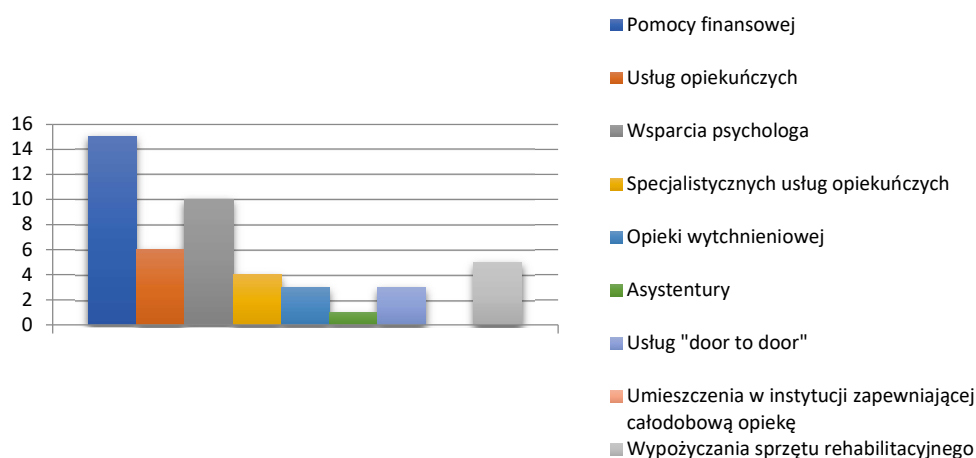
W przypadku posiadania orzeczenia proszę przy odpowiedzi tak wpisać stopień niepełnosprawności.

Źródło: badanie własne

Na pytanie twierdząco odpowiedziało 30 osób. Wśród nich 11 osób posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 17 osób posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast 2 osoby wskazały, że zamieszkują z dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności.

Rysunek nr 15. Pytanie z ankiety nr 6. Jeżeli jest Pan/Pani osobą niepełnosprawną jakiego rodzaju wsparcia Pan/Pani potrzebuje najbardziej?

Źródło: badanie własne

Wyniki ankiety wskazują, że osoby z niepełnosprawnościami lub ich opiekunowie najczęściej deklarują potrzebę wsparcia w formie finansowej, Oznacza to, że jest to obszar wymagający szczególnej uwagi ze strony władz samorządowych oraz instytucji pomocy społecznej.

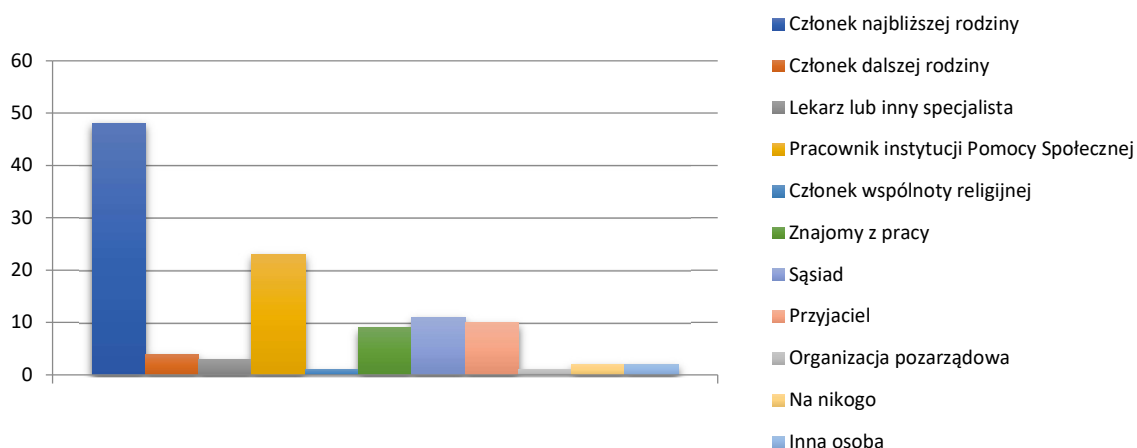
Drugą pod względem liczby wskazań kategorią jest potrzeba wsparcia psychologa. Świadczy to o jej istotnym znaczeniu dla znacznej grupy mieszkańców.

Pozostałe formy wsparcia uzyskały od kilku do kilkunastu wskazań. Oznacza to, że choć są one potrzebne mniejszej liczbie osób, nadal stanowią ważny element systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i nie powinny być pomijane przy planowaniu działań pomocowych.

Pytanie z ankiety nr 7. Jakie Pani/Pana zdaniem wsparcie powinny otrzymywać rodzina zajmująca się osobą niepełnosprawną?

Respondenci wskazali, że rodziny sprawujące opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami powinny otrzymywać kompleksowe wsparcie obejmujące pomoc psychologiczną, wsparcie finansowe, pomoc asystenta rodziny, wsparcie w zakresie transportu oraz opieki nad osobą niepełnosprawną. Podkreślano również znaczenie zaangażowania wolontariuszy, którzy mogliby odciążyć opiekunów w codziennych obowiązkach i zapewnić dodatkową pomoc w sytuacjach wymagających wsparcia.

Rysunek nr 16. Pytanie z ankiety nr 8. Na czyją pomoc mógłby Pan/Pani liczyć w sytuacji kryzysowej?

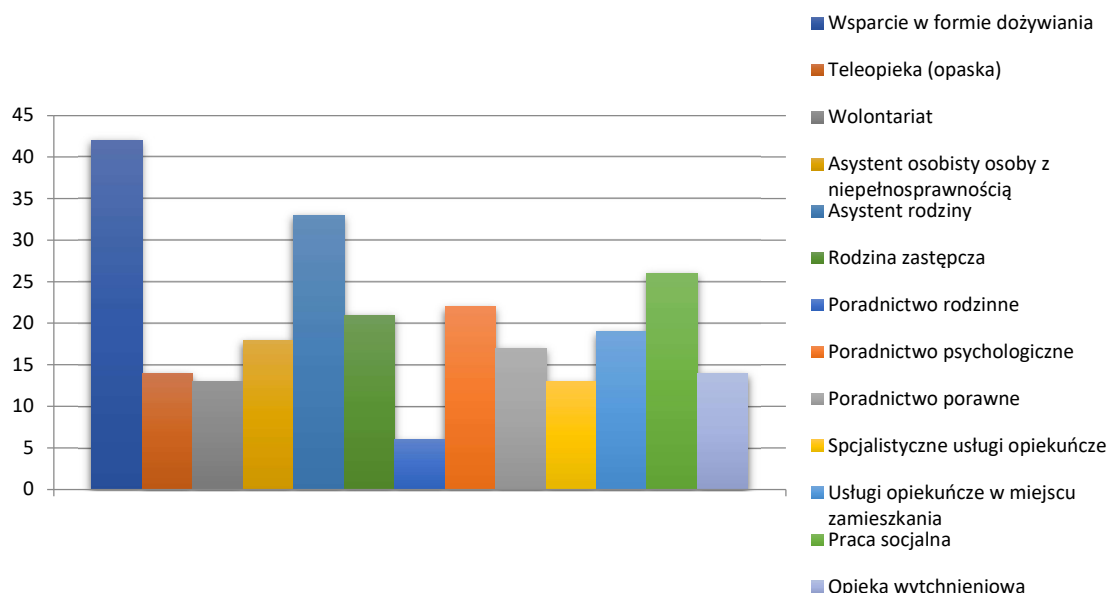
Źródło: badanie własne

Na pytanie „Na czyją pomoc mógłby Pan/Pani liczyć w sytuacji kryzysowej?” respondenci najczęściej wskazywali rodzinę jako główne źródło wsparcia. Wynik ten pokazuje, że więzi rodzinne odgrywają kluczową rolę w systemie wsparcia społecznego mieszkańców i stanowią podstawowe zabezpieczenie w sytuacjach trudnych.

Drugim najczęściej wskazywanym źródłem pomocy byli przyjaciele oraz znajomi, co świadczy o znaczeniu nieformalnych relacji społecznych w radzeniu sobie z kryzysami. W mniejszym stopniu respondenci wskazywali instytucje publiczne oraz inne formy wsparcia formalnego, takie jak pomoc społeczna czy organizacje pomocowe.

Dane wyniki wskazują, że w sytuacjach kryzysowych mieszkańcy w pierwszej kolejności korzystają z sieci wsparcia nieformalnego (rodzina, znajomi), natomiast instytucje publiczne pełnią rolę uzupełniającą. Może to sugerować potrzebę dalszego wzmacniania dostępności i rozpoznawalności formalnych form wsparcia społecznego.

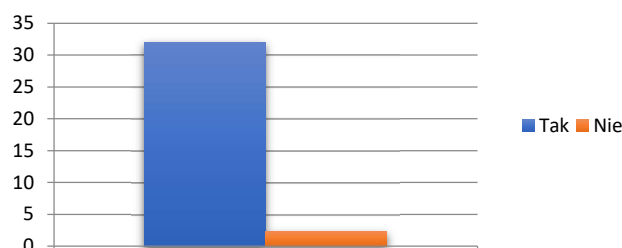
Rysunek nr 17. Pytanie z ankiety nr 9. Czy wie Pan/Pani jakie usługi są realizowane na terenie Gminy Zwierzyn?

Źródło: badanie własne

Wyniki ankiety wskazują, że mieszkańcy Gminy Zwierzyn posiadają największą wiedzę na temat wybranych, najbardziej rozpowszechnionych usług realizowanych na terenie gminy (wsparcie w formie dożywiania, asystent rodziny, praca socjalna), natomiast znajomość części działań pozostaje na umiarkowanym lub niskim poziomie. Otrzymane wyniki sugerują potrzebę dalszego rozwijania działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących dostępnych form wsparcia, tak aby zwiększyć świadomość mieszkańców oraz ułatwić korzystanie z oferowanych usług społecznych.

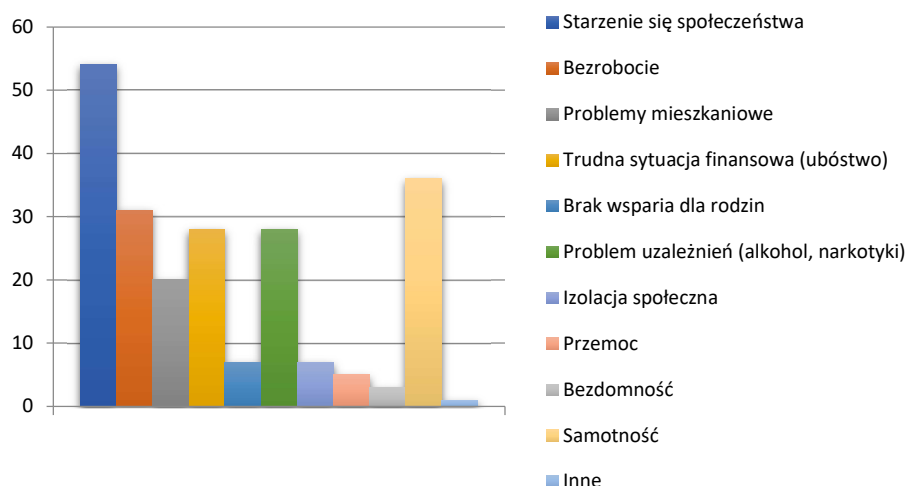
Rysunek nr 18. Pytanie z ankiety nr 10. Czy korzystał(a) Pan/Pani z usług społecznych realizowanych przez Gminę?

Źródło: badanie własne

Uzyskane odpowiedzi wskazują, że mieszkańcy korzystają z różnorodnych usług społecznych oferowanych przez Gminę, odpowiadających na potrzeby zarówno rodzin, dzieci, jak i osób wymagających specjalistycznego wsparcia. Szczególne znaczenie mają usługi o charakterze psychologicznym i wspierającym funkcjonowanie rodziny, co świadczy o potrzebie dalszego rozwijania działań wzmacniających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze oraz dobrostan psychiczny mieszkańców. Korzystanie z pomocy w zakresie dożywiania potwierdza również zasadność kontynuowania działań ukierunkowanych na wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej.

Rysunek nr 19. Pytanie z ankiety nr 11. Jakie problemy społeczne są według Pana/Pani najważniejsze w Gminie Zwierzyn?(można wybrać kilka)

Źródło: badanie własne

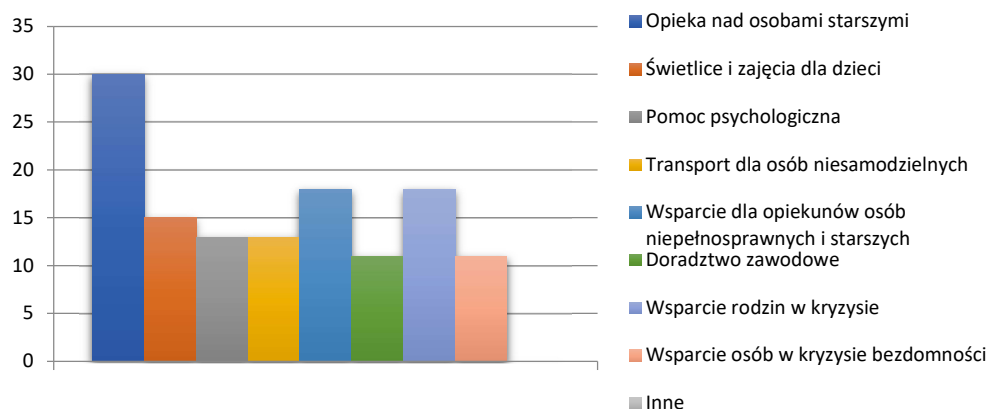
Największym problemem który wskazują osoby biorące udział w ankiecie jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Oznacza to, że mieszkańcy dostrzegają rosnący udział osób starszych oraz związane z tym wyzwania, takie jak potrzeba opieki zdrowotnej, usług opiekuńczych czy aktywizacji seniorów.

Samotność to drugi najważniejszy problem według respondentów. Może świadczyć o osłabieniu więzi społecznych, izolacji osób starszych oraz ograniczonych możliwościach integracji mieszkańców. Bezrobocie nadal stanowi istotny problem społeczny, wskazuje na potrzebę działań wspierających lokalny rynek pracy i tworzenie nowych miejsc zatrudnienia dla mieszkańców.

Trudna sytuacja finansowa oraz problem uzależnień są to problemy postrzegane jako równie ważne. Mogą wpływać na funkcjonowanie rodzin oraz zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego.

Niska liczba wskazań nie oznacza, że problemy te nie występują, lecz że mieszkańcy postrzegają je jako mniej istotne w porównaniu z innymi wyzwaniami

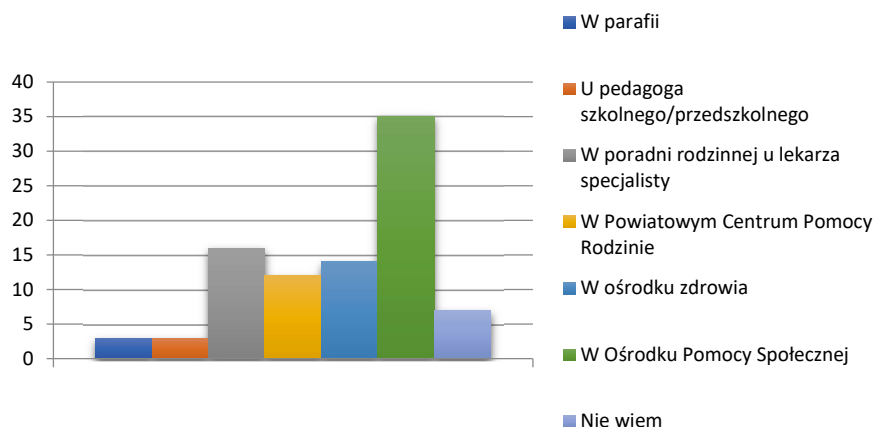
Rysunek nr 20. Pytanie z ankiety nr 12. Jakich usług wobec Pana/Pani na terenie Gminy Zwierzyn brakuje najbardziej?

Źródło: badanie własne

Wyniki wskazują, że mieszkańcy Gminy Zwierzyn dostrzegają przede wszystkim niedobór usług związanych z opieką nad osobami starszymi oraz wsparciem rodzin i opiekunów osób zależnych. Odpowiedzi wyraźnie odzwierciedlają problemy zidentyfikowane w poprzednim pytaniu, gdzie za najważniejsze uznano starzenie się społeczeństwa i samotność.

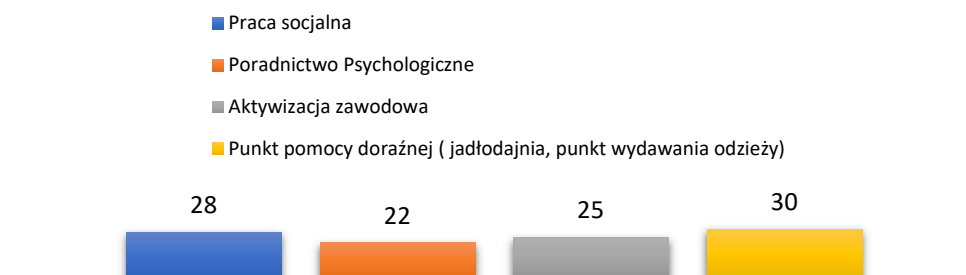
Rysunek nr 21. Pytanie z ankiety nr 13. Jeśli w Pani/Pana otoczeniu (rodzinnym, społecznym) znajdzie się osoba w kryzysie psychicznym i będzie potrzebowała pomocy, to gdzie jej można szukać?

Źródło: badanie własne

Analiza wyników wskazuje, że mieszkańcy Gminy Zwierzyn najczęściej identyfikują Ośrodek Pomocy Społecznej jako miejsce, w którym można uzyskać pomoc dla osoby znajdującej się w kryzysie psychicznym. Istotną rolę w świadomości respondentów odgrywają również instytucje ochrony zdrowia, takie jak lekarze specjaliści i ośrodki zdrowia. Jednocześnie część mieszkańców nie posiada wiedzy na temat dostępnych form wsparcia, co wskazuje na potrzebę wzmacniania działań informacyjnych oraz edukacji społecznej w zakresie zdrowia psychicznego. Wyniki potwierdzają również konieczność rozwijania współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia i wsparcia rodziny, aby zapewnić mieszkańcom łatwiejszy dostęp do pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Rysunek nr 22. Pytanie z ankiety nr 14. Które z usług społecznych dedykowanych osobom bezdomnym według Pani/Pana są potrzebne najbardziej na terenie Gminie Zwierzyn?

Źródło: badanie własne

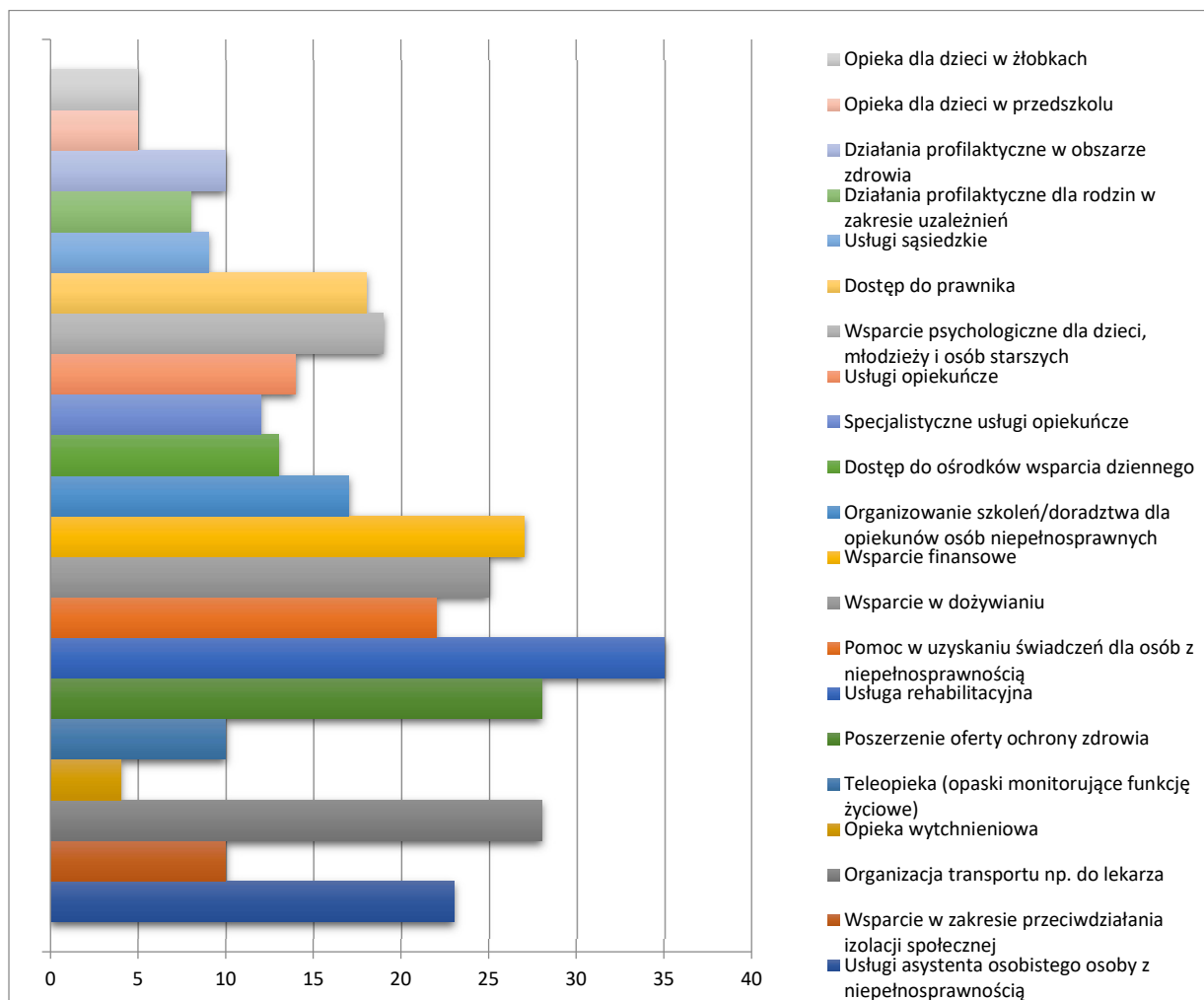
Na pytanie dotyczące najbardziej potrzebnych usług społecznych dedykowanych osobom bezdomnym w Gminie Zwierzyn respondenci najczęściej wskazywali punkt pomocy doraźnej (30 osób), co świadczy o dużym zapotrzebowaniu na natychmiastowe i podstawowe formy wsparcia, takie jak schronienie, żywność czy zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych.

Kolejną istotną usługą okazała się praca socjalna, którą wskazało 28 osób. Wynik ten podkreśla znaczenie indywidualnego wsparcia oraz działań ukierunkowanych na wyjście z kryzysu bezdomności i reintegrację społeczną.

Aktywizację zawodową wskazało 25 respondentów, co świadczy o dostrzeganiu potrzeby działań umożliwiających powrót na rynek pracy i uzyskanie samodzielności finansowej przez osoby w kryzysie bezdomności. Najmniej wskazań uzyskało poradnictwo psychologiczne (22 osoby), jednak nadal stanowi ono istotny element systemu wsparcia, wskazując na potrzebę pomocy w zakresie zdrowia psychicznego i funkcjonowania emocjonalnego.

Uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy Gminy Zwierzyn postrzegają pomoc dla osób bezdomnych w sposób kompleksowy, łącząc zarówno wsparcie doraźne, jak i działania długofalowe ukierunkowane na aktywizację i reintegrację społeczną.

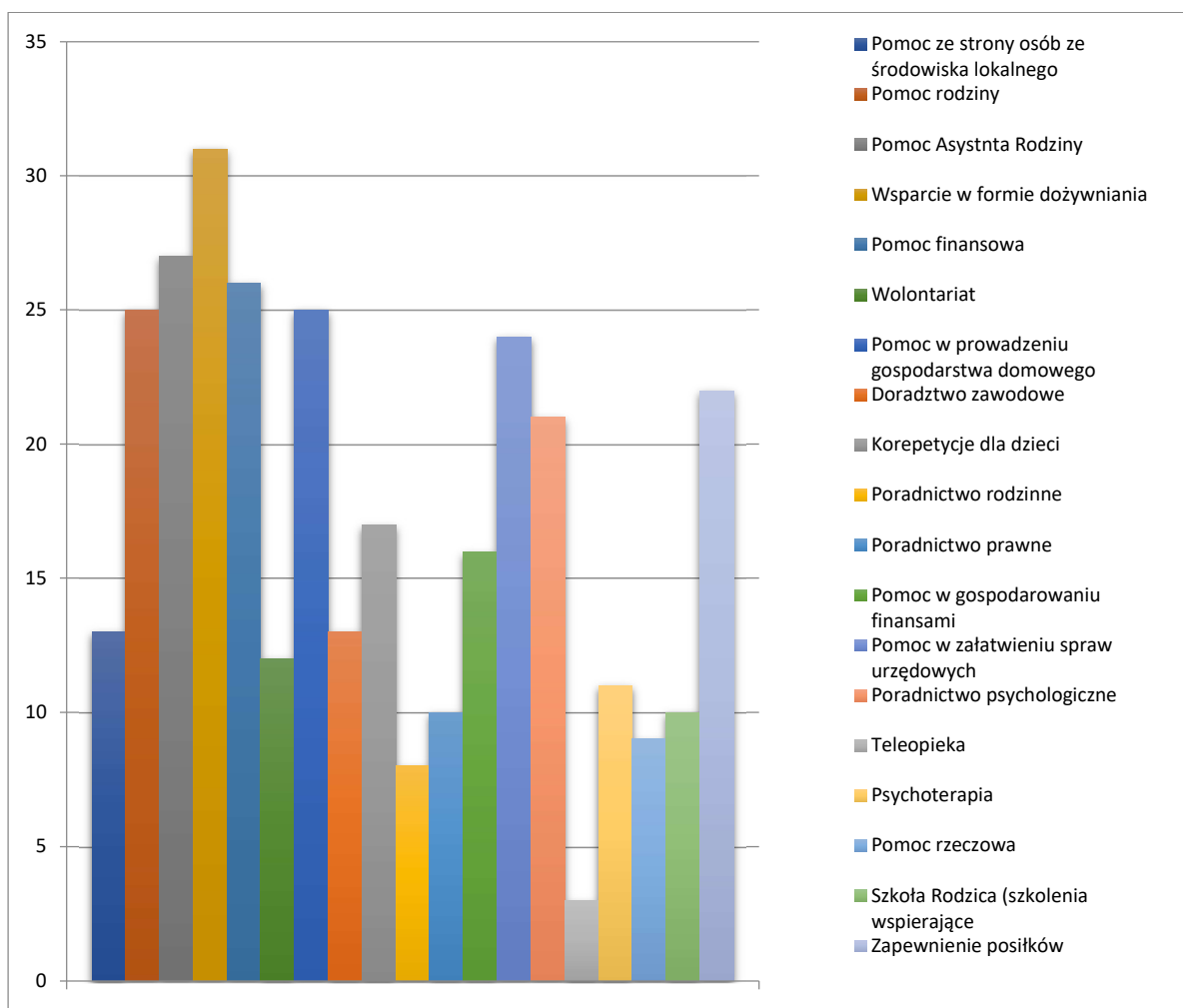
Rysunek nr 23. Pytanie z ankiety nr 15. Proszę wskazać, które typy usług są potrzebne w gminie Zwierzyn? Zaznacz kilka odpowiedzi.

Źródło: badanie własne

Badanie wykazało, że największe zapotrzebowanie mieszkańców gminy Zwierzyn dotyczy usług rehabilitacyjnych, rozszerzenia oferty ochrony zdrowia oraz wsparcia finansowego. Wysoko oceniono również potrzebę organizacji transportu do placówek medycznych, wsparcia psychologicznego oraz usług skierowanych do osób z niepełnosprawnościami. Wyniki wskazują, że polityka społeczna gminy powinna koncentrować się przede wszystkim na rozwoju usług zdrowotnych, opiekuńczych i wspierających samodzielność mieszkańców wymagających szczególnej pomocy.

Rysunek nr 24. Pytanie z ankiety nr 16. Jakiego typu wsparcia potrzebują rodziny, które nie radzą sobie z codziennym funkcjonowaniem?

Źródło: badanie własne

Wyniki badania wskazują, że rodziny mające trudności w codziennym funkcjonowaniu wymagają przede wszystkim wsparcia w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Najczęściej wskazywano potrzebę dożywiania, pomocy finansowej, wsparcia Asystenta Rodziny oraz pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i załatwianiu spraw urzędowych. Istotną rolę przypisano również poradnictwu psychologicznemu. Otrzymane wyniki sugerują konieczność dalszego rozwijania usług wspierających rodziny w obszarze socjalnym, opiekuńczym i specjalistycznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań wzmacniających ich samodzielność i kompetencje życiowe.

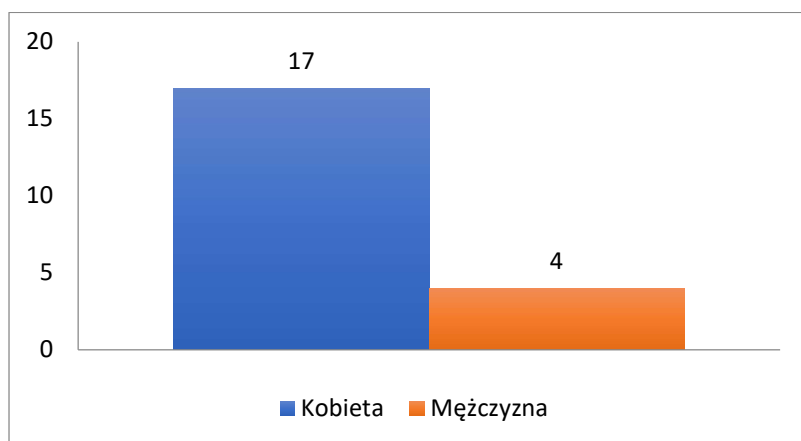
Ankieta dla opiekunów osób niepełnosprawnych

Niniejsza ankieta służy ułożeniu programu, tematów i informacji dotyczących opieki nad wskazanymi wyżej osobami.

Pytania są zamknięte – właściwą odpowiedź prosimy wybrać z dostępnych opcji odpowiedzi lub otwarte – prosimy o napisanie paru słów odpowiedzi.

I. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE OPIEKUNA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ.

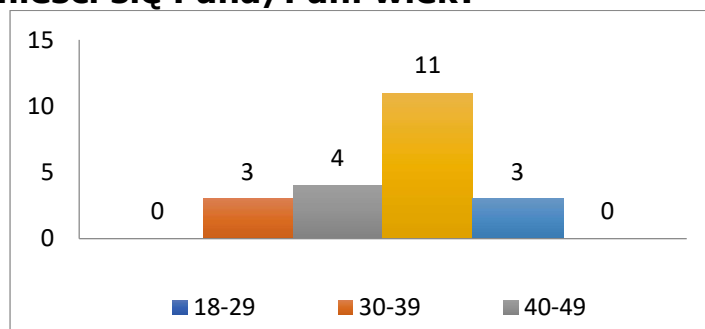
Rysunek nr 25. Pytanie z ankiety nr 1. Proszę zaznaczyć swoją płeć:

Źródło: badanie własne

W badaniu uczestniczyło 21 opiekunów osób z niepełnosprawnością. Większość respondentów stanowiły kobiety – 17 osób natomiast mężczyźni stanowili 4 osoby. Uzyskane wyniki wskazują, że opiekę nad osobami z niepełnosprawnością znacznie częściej sprawują kobiety niż mężczyźni. Może to wynikać z utrwalonych ról społecznych i rodzinnych, zgodnie z którymi obowiązki opiekuńcze najczęściej przejmują matki, żony lub córki. Struktura badanej grupy odzwierciedla tendencję obserwowaną w wielu badaniach dotyczących opieki nieformalnej, gdzie kobiety dominują wśród opiekunów rodzinnych.

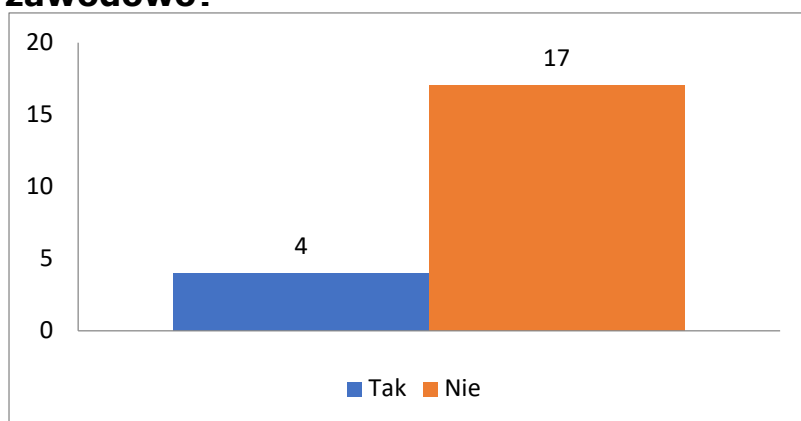
Rysunek nr 26. Pytanie z ankiety nr 2. W którym z następujących przedziałów mieści się Pana/Pani wiek?

Źródło: badanie własne

Uzyskane wyniki wskazują, że opiekę nad osobami z niepełnosprawnością najczęściej sprawują osoby w wieku 50–59 lat. Może to wynikać z faktu, że są to najczęściej rodzice dorosłych osób z niepełnosprawnością lub współmałżonkowie, którzy od wielu lat pełnią funkcję opiekunów. Niewielki udział osób młodszych może świadczyć o tym, że obowiązki opiekuńcze rzadziej spoczywają na młodszych, natomiast brak respondentów w wieku 65 lat i więcej może wynikać z ograniczonej liczebności badanej grupy lub z pogarszającego się stanu zdrowia starszych opiekunów, który utrudnia sprawowanie długotrwałej opieki.

Rysunek nr 27. Pytanie z ankiety nr 3. Czy jest Pan/ Pani czynny zawodowo?

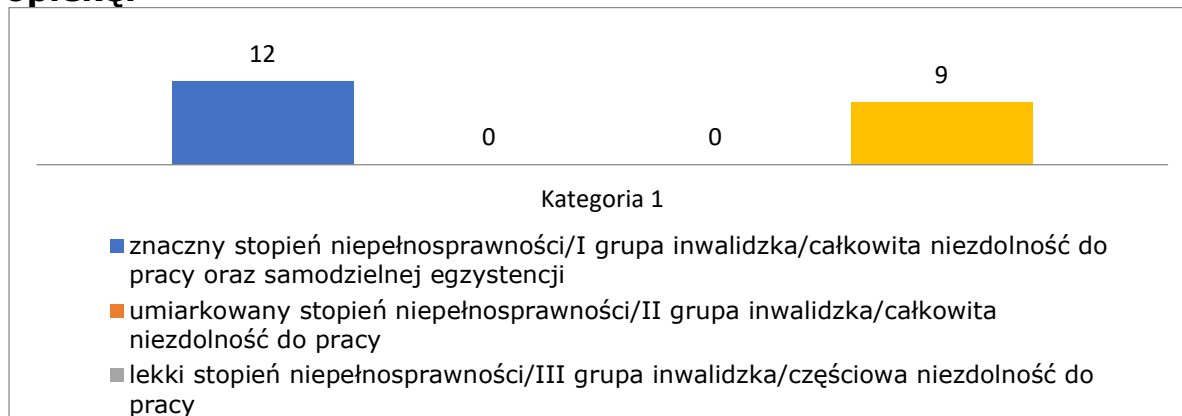

Źródło: badanie własne

Analiza aktywności zawodowej opiekunów osób z niepełnosprawnością wykazała, że zdecydowana większość respondentów nie była czynna zawodowo. Brak aktywności zawodowej zadeklarowało 17 osób, natomiast jedynie 4 osoby pozostawały aktywne zawodowo. Uzyskane wyniki wskazują, że sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością może w znacznym stopniu ograniczać możliwość podejmowania lub kontynuowania pracy zawodowej. Konieczność zapewnienia codziennej opieki, często wymagającej dużego zaangażowania czasowego i fizycznego, może prowadzić do rezygnacji z zatrudnienia lub przejścia na wcześniejszą bierność zawodową.

II. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPIEKI NAD OSOBĄ NIEPEŁNOSPRAWNĄ.

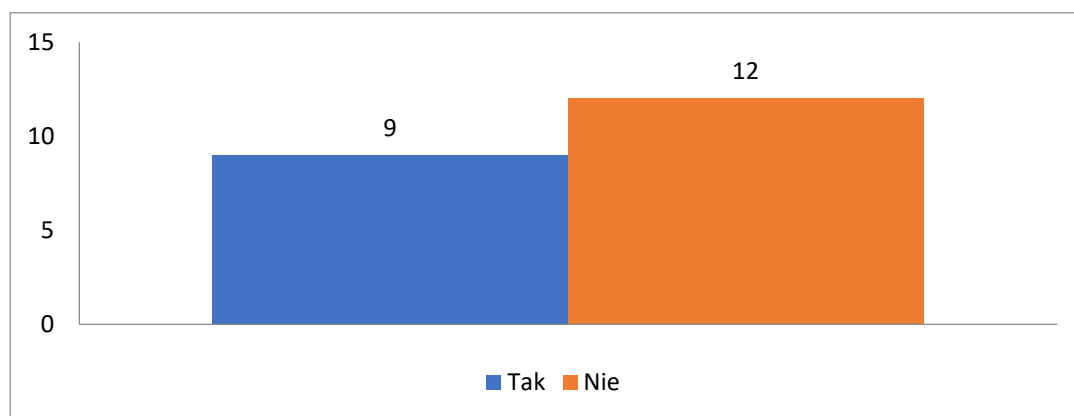
Rysunek nr 28. Pytanie z ankiety nr 4. Proszę podać jaki stopień niepełnosprawności posiada osoba nad którą Pan/Pani sprawuje opiekę:

Źródło: badanie własne

Analiza stopnia niepełnosprawności osób, nad którymi respondenci sprawowali opiekę, wykazała, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności – 12 osób. Pozostałe 9 osób sprawowało opiekę nad dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności. Żaden z respondentów nie wskazał, że opiekuje się osobą z umiarkowanym lub lekkim stopniem niepełnosprawności. Uzyskane wyniki wskazują, że badaniem objęto przede wszystkim opiekunów osób wymagających znacznego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Zarówno znaczny stopień niepełnosprawności u osób dorosłych, jak i orzeczenie o niepełnosprawności dziecka często wiążą się z koniecznością zapewnienia systematycznej, wieloaspektowej opieki oraz pomocy w wykonywaniu codziennych czynności.

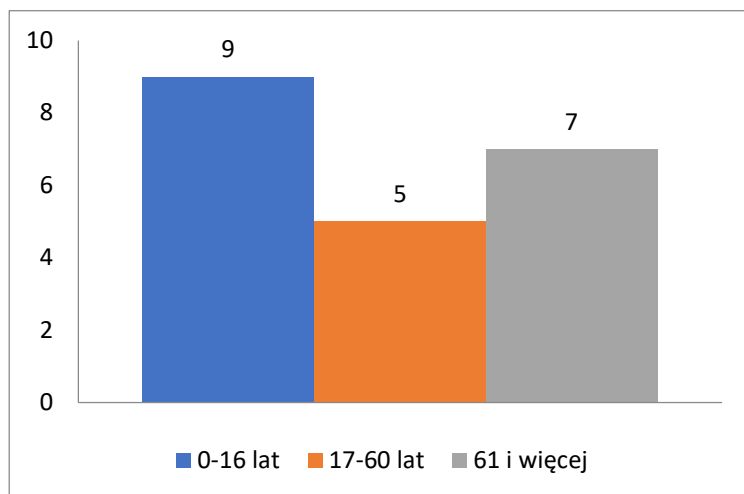
Rysunek nr 29. Pytanie z ankiety nr 5. Czy występuje niepełnosprawność sprzężona? (występowanie dwóch lub więcej niepełnosprawności np. niepełnosprawność fizyczna i umysłowa, co najmniej dwa symbole niepełnosprawności na orzeczeniu PZO)

Źródło: badanie własne

Analiza występowania niepełnosprawności sprzężonej wykazała, że u 9 osób pozostających pod opieką respondentów stwierdzono współwystępowanie co najmniej dwóch rodzajów niepełnosprawności, natomiast u 12 osób niepełnosprawność sprzężona nie występowała. Wśród wskazanych symboli przyczyn niepełnosprawności znalazły się: **05-R** – upośledzenie narządu ruchu, **10-N** – choroby neurologiczne, **12-C** – całościowe zaburzenia rozwojowe, **02-P** – choroby psychiczne, **01-U** – niepełnosprawność intelektualna, **07-S** – choroby układu oddechowego i krążenia oraz **11-J** – inne schorzenia, w tym endokrynologiczne, metaboliczne, enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce oraz zeszpecenia. Uzyskane wyniki wskazują, że niemal połowa osób objętych opieką zmagająca się z niepełnosprawnością sprzężoną, co oznacza współwystępowanie kilku ograniczeń zdrowotnych. Taka sytuacja zazwyczaj wiąże się z bardziej złożonymi potrzebami opiekuńczymi, koniecznością korzystania z opieki wielu specjalistów oraz większym zaangażowaniem opiekuna w organizację leczenia, rehabilitacji i codziennego funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością. Różnorodność wskazanych symboli przyczyn niepełnosprawności świadczy o dużym zróżnicowaniu problemów zdrowotnych występujących w badanej grupie, co może przekładać się na odmienny zakres i intensywność sprawowanej opieki.

Rysunek nr 30. Pytanie z ankiety nr 6. Jaki jest wiek osoby, którą się Pan/Pani opiekuje?

Źródło: badanie własne

Uzyskane wyniki wskazują, że opieka sprawowana przez respondentów dotyczyła przede wszystkim dzieci z niepełnosprawnością (9 osób) oraz osób starszych (7 osób). Znaczny udział dzieci może wynikać z konieczności zapewnienia im stałej opieki, wsparcia w rozwoju oraz uczestnictwa w procesie leczenia i rehabilitacji. Z kolei wysoki odsetek osób w wieku 61 lat i więcej może świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na opiekę nad seniorami z niepełnosprawnością, u których często współwystępują choroby przewlekłe i ograniczenia funkcjonalne wymagające codziennej pomocy. Najmniejszy udział osób w wieku 17–60 lat (5 osób) może sugerować, że część osób z niepełnosprawnością w wieku produkcyjnym charakteryzuje się większym stopniem samodzielności lub korzysta z innych form wsparcia.

Pytanie z ankiety nr 7. Proszę określić stopień pokrewieństwa do osoby niepełnosprawnej:

Analiza stopnia pokrewieństwa respondentów z osobą z niepełnosprawnością wykazała, że najliczniejszą grupę stanowili synowie i córki – 11 osób. Kolejną grupę tworzyły matki osób z niepełnosprawnością – 9 osób (42,9%), natomiast jedynie 1 respondent (4,8%) sprawował opiekę nad współmałżonkiem. Uzyskane wyniki wskazują, że opieka nad osobami z niepełnosprawnością jest w badanej grupie realizowana przede wszystkim przez najbliższych członków rodziny. Ponad połowę opiekunów stanowili synowie i córki, co może świadczyć o przejmowaniu odpowiedzialności za opiekę nad starzejącymi się rodzicami lub rodzicami z niepełnosprawnością. Jednocześnie wysoki odsetek matek wskazuje, że to one nadal bardzo często pełnią rolę głównych opiekunów dzieci z niepełnosprawnością, zapewniając im wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, leczeniu i rehabilitacji. Niewielki udział współmałżonków może wynikać ze specyfiki badanej grupy oraz struktury wieku osób objętych opieką.

Pytanie z ankiety nr 8. Czy ktoś pomaga Pani/Panu w opiece?

Analiza odpowiedzi dotyczących wsparcia w sprawowaniu opieki wykazała, że 10 respondentów zadeklarowało, iż samodzielnie sprawuje opiekę nad osobą z niepełnosprawnością. Pozostali respondenci wskazali, że korzystają z pomocy innych osób. Wśród osób wspierających w opiece wymieniono członków rodziny, takich jak córka, mąż oraz babcia i dziadek, a także osoby spoza rodziny, m.in. koleżankę oraz opiekunkę zatrudnioną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS).

Uzyskane wyniki wskazują, że niemal połowa badanych opiekunów wykonuje obowiązki opiekuńcze bez wsparcia innych osób, co może wiązać się z dużym obciążeniem fizycznym i psychicznym oraz ograniczeniem możliwości odpoczynku czy podejmowania aktywności zawodowej i społecznej. Jednocześnie nieco ponad połowa respondentów korzysta z pomocy rodziny lub instytucji, co może sprzyjać lepszemu podziałowi obowiązków oraz zmniejszeniu obciążenia związanego z opieką.

Pytanie z ankiety nr 9. Czy zna Pani/Pan instytucje , których celem jest pomaganie?

Analiza wiedzy respondentów na temat instytucji oferujących pomoc osobom z niepełnosprawnością i ich opiekunom wykazała, że 12 osób zna instytucje, z których można uzyskać wsparcie, natomiast 9 osób zadeklarowało brak informacji na temat dostępnych form pomocy. Wśród wymienianych instytucji respondenci wskazali: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), szkołę, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), fundacje oraz placówki służby zdrowia. Uzyskane odpowiedzi wskazują, że część opiekunów posiada wiedzę na temat możliwości uzyskania wsparcia zarówno ze strony instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych.

Pytanie z ankiety nr 10. Z jakich form pomocy korzysta Pani/Pan w instytucjach do tych celów powołanych?

Analiza form pomocy, z których korzystają opiekunowie osób z niepełnosprawnością, wykazała, że najczęściej wskazywaną formą wsparcia było świadczenie pielęgnacyjne – 18 osób. Drugą najczęściej wymienianą formą był zasiłek pielęgnacyjny, z którego korzystało 13 respondentów. Pomoc finansową w ogólnej formie wskazała 1 osoba. Żaden z respondentów nie wskazał korzystania z zasiłku dla opiekuna ani z usług opiekuńczych. Dodatkowo 2 osoby wskazały korzystanie ze wsparcia w formie asystenta, a kolejne 2 osoby korzystały z opieki wytchnieniowej.

Pytanie z ankiety nr 11. Z jakimi trudnościami w opiece nad osobą niepełnosprawną spotyka się Pan/Pani najczęściej? Możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

A. Trudności związane z opieką nad osobą niepełnosprawną:

Analiza trudności, z jakimi spotykają się opiekunowie osób z niepełnosprawnością podczas sprawowania codziennej opieki, wykazała, że respondenci najczęściej wskazywali problemy związane z zachowaniem i komunikacją osoby pozostającej pod ich opieką.

Najczęściej wymienianymi trudnościami były trudne zachowania u osoby z niepełnosprawnością oraz bariery komunikacyjne z podopiecznym – po 9 osób. Kolejnymi wskazywanymi problemami były: zmęczenie psychiczne, brak cierpliwości oraz zmęczenie fizyczne – po 8 osób. Nadpobudliwość psychoruchową i bezcelowe przemieszczanie się wskazało 7 respondentów, natomiast bezradność w obliczu choroby i dolegliwości zgłosiły 3 osoby. Jedna osoba wskazała dodatkowo na problem związany z odczuwaniem niewdzięczności ze strony osoby niepełnosprawnej.

B. Trudności związane z opieką nad osobą niepełnosprawną – czynniki zewnętrzne:

Analiza trudności związanych z opieką nad osobą z niepełnosprawnością, wynikających z czynników zewnętrznych, wykazała, że największym problemem wskazywanym przez respondentów był brak osoby, która mogłaby czasowo przejąć opiekę nad osobą niepełnosprawną – 7 osób. Kolejnymi trudnościami były brak samochodu oraz brak akceptacji ze strony otoczenia – po 4 osoby. Szydzenie, wyśmiewanie i poniżanie przez środowisko wskazały 3 osoby.

Po 2 respondentów zwróciło uwagę na słaby dostęp do opieki zdrowotnej refundowanej przez NFZ oraz brak informacji o dostępnych formach pomocy. Jedna osoba wskazała na występowanie barier architektonicznych. Żaden z badanych nie wskazał jako problemu: trudności finansowych, braku światła lub miejsc umożliwiających czasowe pozostawienie osoby z niepełnosprawnością, braku stowarzyszeń działających w najbliższej okolicy ani braku specjalistycznej wiedzy dotyczącej choroby i sposobów postępowania.

III. INFORMACJE DOTYCZĄCE OCZEKIWANYCH FORM WSPARCIA ŚWIADCZONEGO NA RZECZ OPIEKUNÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH:

Pytanie z ankiety nr 12. Proszę określić z jakich form wsparcia Pani/Pan skorzystałaby/skorzystałby w celu odciążenia od sprawowanej opieki.

Analiza oczekiwanych i preferowanych form wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnością wykazała, że respondenci najczęściej wskazywali potrzebę korzystania z usług w miejscu pobytu osoby z niepełnosprawnością – 12 osób. Drugą najczęściej wybieraną formą wsparcia były grupy wsparcia w określonych kręgach tematycznych – 11 osób. Z usługi wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego, skierowanej do członków rodzin i opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, chciało skorzystać 9 respondentów. Natomiast działania zwiększające dostęp opiekunów do informacji dotyczących systemów wsparcia, dofinansowań i świadczeń wskazało 5 osób. Mniejsze zainteresowanie odnotowano w przypadku usług asystenta osoby z niepełnosprawnością – 4 osoby oraz ułatwienia dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego wraz z instruktażem jego wykorzystania – 3 osoby. Najmniej osób wskazało pobyt dzienny w ośrodku wsparcia w ramach planowanego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego – 1 osoba. Uzyskane wyniki wskazują, że największe znaczenie dla opiekunów mają formy pomocy umożliwiające pozostanie osoby z niepełnosprawnością w jej naturalnym środowisku oraz zapewniające bezpośrednie odciążenie rodziny. Szczególnie wysoka liczba wskazań dotyczących usług świadczonych w miejscu pobytu może świadczyć o potrzebie uzyskania praktycznej pomocy w codziennych obowiązkach bez konieczności organizowania dodatkowego transportu lub zmiany środowiska osoby wymagającej opieki. Duże zainteresowanie grupami wsparcia wskazuje również na potrzebę kontaktu z innymi osobami znajdującymi się w podobnej sytuacji, wymiany doświadczeń oraz uzyskania wsparcia emocjonalnego. Wynik ten potwierdza, że potrzeby opiekunów obejmują nie tylko pomoc materialną i organizacyjną, ale także wsparcie psychologiczne i społeczne. Stosunkowo mniejsze zainteresowanie niektórymi formami pomocy może wynikać z ograniczonej wiedzy na ich temat, mniejszej dostępności tych usług w miejscu zamieszkania respondentów lub z faktu, że nie wszystkie formy wsparcia odpowiadają indywidualnym potrzebom badanej grupy.

Pytanie z ankiety nr 13. Czego nie poruszono Pani/a zdaniem w niniejszej ankiecie, a miałyby to wpływ na jakość sprawowanej opieki na osobą niepełnosprawną?

W odpowiedzi na pytanie dotyczące kwestii, które nie zostały uwzględnione w ankiecie, a które mogą mieć wpływ na jakość sprawowanej opieki nad

osobą z niepełnosprawnością, respondenci wskazali dwa istotne obszary: potrzebę pomocy w domu oraz brak dostępu do rehabilitacji.

5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi. Niniejsza diagnoza ma na celu wskazanie najistotniejszych problemów oraz rekomendacji, które mogą przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług społecznych i zwiększenia efektywności podejmowanych działań na rzecz grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Zwierzyn w głównej mierze korzystają z formalnych form wsparcia, takich jak usługi opiekuńcze świadczone w środowisku bądź w placówkach wsparcia dziennego 3 Klubach Seniora i Dziennym Domy Senior+ w Gościmcu. W niniejszej sekcji omówiono kluczowe wyzwania tej grupy, w tym niewystarczającą ofertę usług społecznych oraz trudności z dostępem do lekarzy specjalistów. Problemy te są potęgowane koniecznością odbywania dalekich podróży do ośrodków miejskich i częstym korzystaniem z odpłatnych usług medycznych.

Podsumowanie potrzeb osób starszych:

- Niewystarczająca opieka nieformalnej (opieka rodzinna i pomoc sąsiadka)
- Niewystarczająca ilość usług społecznych skierowanych do seniorów mimo rozbudowanej bazy placówek działających na terenie Gminy Zwierzyn i sięgania po środki z programów Opieka Wytchnieniowa i AOOzN
- Trudności z dostępem do lekarzy specjalistów, brak w gminie Zwierzyn
- Długi czas oczekiwania do lekarzy i na inne usługi medyczne
- Częsta konieczność korzystania z odpłatnych usług medycznych

Osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami napotykają podobne wyzwania jak osoby starsze, z naciskiem na brak infrastruktury wsparcia dziennego skierowanej tylko do tej grupy osób brak Środowiskowych Domów Samopomocy czy Warsztatów Terapii Zajęciowej. Jednakże Gmina Zwierzyn ma podpisane 3 porozumienia na uczestnictwo w ŚDS mieszkańców naszej gminy z Gorzowem Wielkopolskim, Strzelcami Krajeńskimi i Starym Kurowem oraz z WTZ w Strzelcach Krajeńskich. Nadal ogromnym problemem jest trudność z dostępem do lekarzy specjalistów oraz długi czas oczekiwania na wizyty medyczne znacznie utrudniające codzienne funkcjonowanie. Dodatkowo, jak w przypadku seniorów, konieczność podróży do większych miast i korzystania z płatnych usług medycznych generuje dodatkowe obciążenia finansowe i czasowe.

Podsumowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami:

- Trudności z dostępem do lekarzy specjalistów, brak w gminie Zwierzyn
- Długi czas oczekiwania do lekarzy i na inne usługi medyczne
- Konieczność odbywania dalekich podróży, do ośrodków miejskich celem skorzystania z usług medycznych
- Częsta konieczność korzystania z odpłatnych usług medycznych

Osoby w kryzysie bezdomności

W gminie Zwierzyn osoby w kryzysie bezdomności otrzymują pomoc poprzez zapewnienie im opieki w placówkach poza terenem jednostki. Koszty pobytu częściowo pokrywa gmina, częściowo osoba jeśli posiada własne źródło utrzymania.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego napotykają na liczne bariery związane z brakiem wsparcia lokalnego oraz koniecznością dojazdu do ośrodków miejskich, gdzie dostępna jest pomoc psychiatryczna.

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Zwierzyn wskazują na brak odpowiedniego wsparcia psychologicznego oraz potrzebę pomocy finansowej w formie dożywiania i problemy z posiadaniem kompetencji rodzicielskich do pracy z dziećmi. Problemy te są szczególnie dotkliwe w kontekście ograniczonej oferty usług skierowanych do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców. Sekcja przedstawia kluczowe potrzeby tej grupy, takie jak rozwój lokalnych

inicjatyw wspierających oraz uzupełnienie braków w dostępie do opieki psychologicznej.

Podsumowanie potrzeb rodzin z dziećmi:

- Zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców
- Brak wsparcia psychologicznego dla dzieci i rodziców

5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych

Rozdział obrazuje potrzeby i istotne kwestie dotyczące instytucji i organizacji społecznych przez pryzmat przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej. W tym kontekście istotnymi zagadnieniami są:

- Brak wystarczających środków finansowych
- Niepewność w zakresie pozyskiwania finansowania lub stopnia finansowania (zmienny udział wkładu własnego)
- Trudności w pozyskiwaniu kadry świadczącej usługi społeczne
- Nadmierna biurokracja
- Znaczne braki kadry i usług medycznych
- Obciążenie psychiczne i fizyczne pracowników społecznych
- Brak problemów infrastrukturalnych

5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób

Najbliższe kręgi wsparcia, w tym rodzina i sąsiedzi, odgrywają kluczową rolę w opiece nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz dziećmi z niepełnosprawnościami. W tej sekcji omówiono trudności, jakie napotykają opiekunowie, takie jak brak wsparcia psychologicznego, konieczność dalekich dojazdów do specjalistów oraz ograniczona akceptacja „inności” w lokalnym środowisku. Zwrócono uwagę na potrzebę rozwijania grup wsparcia oraz organizacji kampanii edukacyjnych. Podkreślono również zainteresowanie opiekunów korzystaniem z usług takich jak opieka wytchnieniowa i asystencka oraz korzyści płynące z tych form wsparcia. Opiekę nad osobami starszymi lub / i niepełnosprawnymi najczęściej przejmują ich najbliższe rodziny. Osoby te mogą również liczyć na pomoc sąsiedzką.

Podsumowanie potrzeb najbliższych kręgów wsparcia:

- W przypadku opiekunów nieposiadających własnych środków transportu powstaje zagrożenie tzw. wykluczeniem komunikacyjnym

- Opiekunowie wskazują, iż doskwiera im znaczny brak wsparcia szkoleniowego, specjalistycznego, a przede wszystkim psychologicznego
- Brak terapeutów i specjalistów w gminie powoduje konieczność częstych dojazdów do większych ośrodków miejskich
- Zasadność utworzenia grup wsparcia i pomocy psychologicznej
- Konieczność podjęcia działań z zakresu uświadamiania społeczności lokalnej i akceptacji „inności”
- Opiekunowie wskazują zainteresowanie i potrzebę korzystania z opieki wytchnieniowej i usług asystenckich, podkreślają korzyści z płynące z tych form wsparcia

6. Analiza potrzeb

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Zwierzyn mogą liczyć na wsparcie w zakresie podstawowych potrzeb opiekuńczych oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych. Kluczowe formy wsparcia to:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Praca socjalna
3. Opieka wytchnieniowa
4. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
5. Opieka psychologa
6. Usługi opiekuńcze

7. Uczestnictwo w ośrodkach wsparcia tj. Klubu Seniora i Dzienny Dom Pobytu

W sytuacjach wymagających opieki całodobowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje osoby starsze do Domów Pomocy Społecznej znajdujących się poza gminą oraz opłaca ich pobyt. Od 2020 r. osoby starsze i niepełnosprawne korzystają z pomocy asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawnymi członkami rodziny korzystają z opieki wytchnieniowej.

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

Dla osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego dostępne są formy wsparcia podobne do tych oferowanych seniorom, co odzwierciedla ich specyficzne potrzeby:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
 2. Praca socjalna
 3. Opieka wytchnieniowa
 4. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
 5. Opieka psychologa
 6. Usługi opiekuńcze
 7. Uczestnictwo w ośrodkach wsparcia tj. Klubu Seniora i Dzienny Dom Pobytu
 8. Uczestnictwo w Środowiskowym Domu Pomocy na podstawie porozumienia
- Uczestnictwo w Warsztatach Terapii Zajęciowej

W razie potrzeb GOPS kieruje osoby i opłaca ich pobyt w Domach Pomocy Społecznej mieszczących się poza gminą.

Osoby w kryzysie bezdomności

W gminie Zwierzyn osoby w kryzysie bezdomności otrzymują pomoc poprzez zapewnienie im opieki w placówkach poza terenem jednostki. Koszty pobytu częściowo pokrywa gmina, częściowo osoba.

1. Praca socjalna
2. Pobyt w schronisku

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Zwierzyn korzystają z usług wspierających rozwój dzieci oraz integrację społeczną rodzin. Oferowane formy wsparcia to:

1. Oddziały przedszkolne
2. Świetlica szkolna

3. Praca socjalna
4. Pomoc psychologa zatrudnionego w szkołach
5. Świetlice Podwórkowe

6.2. Diagnoza usług deficytowych

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym wskazuje, iż brak:

- Wystarczającego dostępu do lekarzy specjalistów
- Usług w obszarze zdrowia psychicznego
- Asystentów osób starszych
- Wsparcia psychologicznego dla opiekunów osób wymagających codziennego wsparcia

6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych

Pracownicy GOPS wskazują, iż barierami, które w realizacji usług społecznych w gminie są:

1. niedostateczne środki finansowe
2. brak wystarczającej liczby pracowników
3. brak odpowiednich placówek i infrastruktury

Potrzeby personelu (kadry) świadczącej usługi społeczne:

- Szkolenia specjalistyczne dla pracowników
- Braki kadrowe w zakresie asystentów rodziny i asystentów osób z niepełnosprawnościami
- Brak lekarzy specjalistów, rehabilitantów i psychologów
- Pracownicy GOPS doświadczają opór wobec zmiany wśród beneficjentów oraz brak świadomości społecznej dotyczącej deinstytucjonalizacji

Celem skutecznego wdrożenia LPDI kadra wskazuje, iż zasadnym byłyby:

- Zwiększenie zasobów kadrowych
- Dodatkowe finansowanie
- Wsparcie w zakresie szkoleń dla personelu
- Wsparcie w zakresie planowania strategicznego
- Narzędzia do monitorowania i oceny usług
- Wsparcie w zakresie nawiązywania partnerstw z innymi instytucjami
- Zasoby infrastrukturalne, w tym dodatkowe pomieszczenia

6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Główną przyczyną nierealizowania usług społecznych są ograniczone środki na finansowanie usług społecznych, a także ograniczenia kadrowe. Jednym z ograniczeń są ponadto uwarunkowania demograficzne i lokalizacyjne gminy.

Plan deinstytucjonalizacji usług

7. Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, podobnie jak każdy dokument strategiczny, określa główny cel, który jest realizowany poprzez cele szczegółowe i składające się na nie kierunki działań lub konkretne propozycje działań. Cele szczegółowe wyznaczono wedle obszarów tematycznych dotyczących kolejno: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością, osób w kryzysie zdrowia psychicznego i rodzin z dziećmi. Dodatkowo wyznaczono cele horyzontalne, które stanowią ogólne kierunki interwencji dla gminy, wspierające oraz warunkujące skuteczną realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY ZWIERZYN DOSTĘPU DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH W SPOSÓB ZINDYWIDUALIZOWANY I ZINTEGROWANY W ŚRODOWISKU LOKALNYM, W CELU WSPIERANIA ICH SAMODZIELNOŚCI, INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA

Cele przekrojowe (horyzontalne)

Cele przekrojowe, zwane również horyzontalnymi, to kluczowe obszary, które mają na celu wsparcie realizacji działań i celów szczegółowych w różnych aspektach polityki społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. W przypadku gminy Zwierzyn, cele horyzontalne stanowią fundament dla zapewnienia spójności i synergii pomiędzy poszczególnymi inicjatywami, które są realizowane na poziomie lokalnym. Skierowane są na wzmacnianie współpracy między instytucjami, integrację działań w zakresie

dostępności usług oraz poprawę efektywności administracji publicznej i jakości życia mieszkańców.

Cele przekrojowe stanowią podstawę dla skutecznego wprowadzania zmian w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego oraz infrastrukturalnego, obejmując wszystkie grupy społeczne, w tym osoby starsze, dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz inne osoby w trudnej sytuacji życiowej. Ich realizacja sprzyja budowaniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju, odpowiadającego na potrzeby lokalnej społeczności, w tym poprawie jakości usług publicznych oraz dostępności do niezbędnego wsparcia.

Cel przekrojowy 1.	Działania informacyjno-promocyjne i informowanie o dostępnej ofercie i wsparciu – wzmacnianie świadomości i promowanie dostępności usług społecznych poprzez np.: prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych usługach
Cel przekrojowy 2.	Rozwój grup wsparcia/kręgów wsparcia, poprzez inspirowanie do tworzenia oddolnych inicjatyw integrujących osoby z podobnymi doświadczeniami i problemami
Cel przekrojowy 3.	Zwiększenie współpracy międzysektorowej – tworzenie i rozwijanie partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym dla zapewnienia skoordynowanej pomocy i wsparcia, które odpowiadają na zróżnicowane potrzeby mieszkańców gminy
Cel przekrojowy 4.	Promowanie i edukowanie wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego – zapewnienie dostępu do szkoleń, wsparcia psychologicznego i doradztwa dla rodzin, opiekunów oraz osób starszych i innych grup wymagających wsparcia

Obszar 1	Osoby starsze					
Cel operacyjny 1	Zbudowanie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zapewniającego zwiększenie jakości życia oraz umożliwiającego im godne i aktywne życie w lokalnej społeczności					
	Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt z	Źródło/-a finansowania
	1.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	2.	Rozwój usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	3.	Dążenie do rozwoju usług z zakresu teleopieki	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

	4.	Dążenie do zapewniania wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	5.	Organizowanie akcji i badań profilaktycznych	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 2	Osoby z niepełnosprawnościami					
Cel operacyjny 2	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z wysokiej jakości usług w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym					
	Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	6.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

7.	Wdrożenie i rozwój usług asystenckich	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
8.	Dążenie do zapewnienia dostępu usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
9.	Dążenie do zapewnienia wsparcia psychologiczne i informacyjne dla opiekunów osób wymagających wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
10.	Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

	11.	Likwidacja barier architektonicznych w obiektach publicznych na obszarze gminy	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 3	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością					
Cel operacyjny 3	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością, zapewniającego im godne życie					
	Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	12.	Świadczenie pracy socjalnej dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	13.	Aktywizacja osób bezrobotnych we współpracy np. z Powiatowym Urzędem Pracy	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	14.	Monitorowanie sytuacji osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w	-	Środki własne gminy, fundusze

		w okresie jesienno-zimowym (np. we współpracy z policją)		Zwierzynie i inni realizatorzy		europejskie, krajowe i inne
	15.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym (również poprzez umowy z instytucjami spoza gminy)	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 4	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego					
Cel operacyjny 4	Rozwój środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych					
	Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	16.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	<i>W zależności od ilości chętnych osób i pozyskanych środków</i>	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	17.	Dążenie do wdrożenia wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w	-	Środki własne gminy,

		psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób wymagających wsparcia		Zwierzynie i inni realizatorzy		fundusze europejskie, krajowe i inne
	18.	Dążenie do wdrożenia wsparcia i poradnictwa psychoterapeutycznego i psychiatrycznego w gminie stacjonarnie lub mobile / online	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 5		Rodziny z dziećmi				
Cel operacyjny 5		Wsparcie jakości życia rodzin poprzez dostęp do lokalnych, elastycznych usług społecznych				
	Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt	Źródło/-a finansowania
	19.	Rozwój oferty i tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	20.	Organizacja zajęć terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych w szkołach i	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze

		gminnych instytucjach kultury				europejskie, krajowe i inne
	21.	Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodzin poprzez zapewnienie dostępności psychologów np. w szkołach	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne
	22.	Promowanie działań z zakresu zdrowego stylu życia dla dzieci i rodzin	Do 2030 roku	Gmina Zwierzyn GOPS w Zwierzynie i inni realizatorzy	-	Środki własne gminy, fundusze europejskie, krajowe i inne

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu

Realizacja lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych (LPDI) wymaga stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, które umożliwią wdrożenie nowych form wsparcia oraz przekształcenie istniejących instytucji w kierunku bardziej zindywidualizowanych, środowiskowych usług. Niniejszy rozdział nie dotyka w sposób szczegółowy analizy kosztów realizacji planu, natomiast wskazuje przede wszystkim możliwe źródła finansowania, o które ubiegać się może gmina, aby realizować wytyczone w niniejszym Planie kierunki działań.

Poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania, które mogą zostać wykorzystane na poziomie lokalnym:

1. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Jednostki samorządu terytorialnego jako kluczowi realizatorzy polityki społecznej na poziomie lokalnym, powinny zapewnić finansowanie z budżetów własnych.

- Finansowanie bieżące: np. utrzymanie funkcjonowania mieszkań wspomaganych, organizacja usług opiekuńczych czy dziennych form wsparcia.
- Wkład własny do projektów unijnych: JST mogą wykorzystać środki własne jako wkład wymagany do projektów współfinansowanych z funduszy europejskich.
- Tworzenie rezerw celowych: w budżetach lokalnych mogą być tworzone rezerwy na realizację działań wynikających z LPDI, co umożliwia lepsze planowanie wydatków.

2. Fundusze europejskie i krajowe

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i polityki społecznej w Polsce, co zapewnia szeroki dostęp do funduszy wspierających tego typu działania.

a) Fundusze europejskie 2021–2027

- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+): finansowanie działań wspierających aktywizację społeczną, integrację zawodową, rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR): wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, takich jak tworzenie mieszkań wspomaganych, dziennych domów wsparcia, placówek integracyjnych czy modernizacja istniejących budynków.

- Programy krajowe współfinansowane przez UE, np. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Regionów czy Fundusze Norweskie.

b) Programy krajowe i dotacje ministerialne

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: wsparcie w ramach programów: „Opieka 75+”, „Senior+”, „Asystent osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” czy „Czas na Mieszkanie”.
- Program Fundusz Solidarnościowy: wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami poprzez dofinansowanie asystentów osobistych, usług rehabilitacyjnych czy dostępności w środowisku lokalnym.

3. Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-prywatne to model, który może skutecznie wesprzeć rozwój usług społecznych, szczególnie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

W ramach partnerstwa publiczno-prywatnego można realizować działania takie jak np.:

- budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, gdzie partner prywatny finansuje inwestycję np. w zamian za długoterminowe użytkowanie lub zarządzanie;
- zlecanie usług społecznych organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorstwom społecznym – w ramach tego działania można wykorzystać wiedzę i doświadczenia sektora pozarządowego w realizacji usług środowiskowych.

4. Organizacje pozarządowe i fundacje

Współpraca z organizacjami pozarządowymi może być kluczowa w realizacji działań wynikających z LPDI. NGO-sy często posiadają doświadczenie, które pozwala na skuteczną realizację innowacyjnych form wsparcia. W ramach tej współpracy można np.:

- uzyskać granty i dotacje krajowe i międzynarodowe: fundacje oraz stowarzyszenia mogą ubiegać się o środki na realizację lokalnych projektów deinstytucjonalizacyjnych (np. granty od Fundacji Fundusz Współpracy, np. w ramach programu „Premia społeczna” na współpracę z podmiotem ekonomii społecznej, Fundacji Batorego, Fundacji im. Stefana Kurylewicz).

5. Środki z funduszy celowych i lokalnych inicjatyw

a) Fundusze celowe

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON): finansowanie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, takich jak usługi asystenckie, dostępność przestrzeni publicznej czy szkolenia zawodowe.
- Fundusz Pracy: wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

b) Lokalna inicjatywa społeczna

- Budżety obywatelskie: przeznaczenie części środków z budżetu obywatelskiego na projekty wspierające deinstytucjonalizację usług, np. tworzenie centrów wsparcia czy mieszkań treningowych.
- Inicjatywa lokalna: współpraca mieszkańców z gminą w realizacji usług społecznych.

6. Środki prywatne i darowizny

Darowizny od lokalnych firm, osób prywatnych czy społeczności mogą wspierać działania na rzecz deinstytucjonalizacji.

- Sponsorzy lokalni: przedsiębiorcy wspierający działalność społeczną w zamian za promocję lub korzyści wizerunkowe.
- Fundraising i kampanie społeczne: zbiórki na rzecz modernizacji placówek, zakup sprzętu czy organizację wydarzeń integracyjnych.
- Opłaty wnoszone przez korzystających

7. Środki z projektów międzynarodowych i fundacji zagranicznych

Warto poszukiwać wsparcia w organizacjach międzynarodowych, które finansują projekty społeczne.

- Fundusze ONZ i WHO: projekty wspierające poprawę zdrowia i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem.
- Fundacje międzynarodowe: np. Open Society Foundations, Fundacja IKEA czy Fundacja Forda, które wspierają rozwój usług społecznych na całym świecie.

8. Połączenie różnych źródeł finansowania

Skuteczne wdrożenie LPDI wymaga synergii różnych źródeł finansowania, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Warto łączyć, w miarę możliwości, środki unijne z krajowymi i lokalnymi, wykorzystując doświadczenie organizacji pozarządowych oraz potencjał sektora prywatnego.

Podsumowanie

Dla powodzenia procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowe jest odpowiednie planowanie finansowe, obejmujące różne źródła i sposoby pozyskiwania środków. Samorządy powinny przyjąć zróżnicowane podejście, korzystając z dostępnych funduszy, współpracując z partnerami z sektora prywatnego i społecznego, a także aktywnie poszukując innowacyjnych form wsparcia finansowego. Długoterminowe zaangażowanie w zapewnienie środków na deinstytucjonalizację pozwoli na budowę bardziej skutecznego i dostępnego systemu usług społecznych.

Niezwykle istotne jest również dostrzeżenie korzyści finansowych, jakie nieść może za sobą proces deinstytucjonalizacji w gminie. Może on przynieść gminie oszczędności dzięki ograniczeniu konieczności ponoszenia kosztów pobytu mieszkańców w placówkach całodobowych, na rzecz bardziej efektywnych i elastycznych form wsparcia, takich jak usługi środowiskowe czy usługi sąsiedzkie. Dodatkowo, inwestowanie w lokalne formy wsparcia może stymulować rozwój rynku pracy w regionie, tworząc miejsca pracy dla opiekunów, terapeutów i innych specjalistów.

9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)

Kluczowe założenia systemu monitorowania i oceny

Skuteczna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) wymaga opracowania systemu monitorowania i oceny, który pozwoli na bieżące śledzenie postępów, identyfikowanie ewentualnych problemów oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w planie. Monitoring i ocena są kluczowymi elementami zarządzania planem, ponieważ zapewniają transparentność działań oraz umożliwiają skuteczną adaptację do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

1. Monitoring – bieżąca analiza realizacji planu

Monitoring Planu opiera się na corocznych przeglądach dokumentu i wdrażanych działań. Jego funkcją jest regularna weryfikacja stopnia realizacji założonych celów oraz zapewnienie zgodności działań z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej i wytycznymi krajowymi oraz europejskimi poprzez monitorowanie przyjętych wskaźników

Zakres działań:

Rekomendowane jest dokonywanie corocznych przeglądów roboczych, w ramach których dokonywana będzie:

- analiza postępów w realizacji poszczególnych działań w ramach LPDI;

- aktualizacja wskaźników i ocena, w jakim stopniu realizowane działania wspierają założone cele strategiczne;
- identyfikacja ewentualnych barier i propozycja korekt w realizowanych działaniach.

Odpowiedzialność

Realizacją monitoringu zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) jako jednostka koordynująca wdrażanie LPDI, we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań na terenie gminy.

Harmonogram

Monitoring odbywa się corocznie.

Narzędzia

Narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia monitoringu będzie przede wszystkim analiza danych zgromadzonych w bazach GOPS oraz informacji dostarczanych przez partnerów i interesariuszy.

2. Ewaluacja – strategiczna ocena długoterminowa

Ewaluacja LPDI została zaplanowana jako kluczowe narzędzie strategiczne, mające na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań w perspektywie 5-letniej. Jest to element zapewniający systematyczne doskonalenie usług oraz dostosowanie planu do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Cel oceny

Celem prowadzonych działań jest ocena długoterminowych efektów wdrażania LPDI, w tym: skuteczności działań (czy cele zostały osiągnięte?) i efektywności (czy zasoby zostały właściwie wykorzystane?).

Zakres ewaluacji

Ewaluacja obejmuje szeroką analizę wskaźników osiągnięcia celów, konsultacje z interesariuszami oraz przegląd doświadczeń z realizacji działań. Wynikiem powinien być raport z rekomendacjami dla przyszłych aktualizacji LPDI.

Harmonogram

Ewaluacja przeprowadzana jest co pięć lat – dzięki temu możliwa jest ocena zarówno bieżących działań, jak i ich wpływu w dłuższej perspektywie.

Narzędzia ewaluacji

Ewaluacja LPDI jest kluczowym procesem, który pozwala na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Wśród podstawowych narzędzi wykorzystywanych w ewaluacji LPDI znajdują się: 1) analiza wskaźników, która pozwoli ocenić stopień realizacji założonych celów LPDI oraz efektywność działań; 2) badania z interesariuszami - ankiety i wywiady z beneficjentami oraz pracownikami umożliwią zebranie opinii na temat jakości usług oraz ich wpływu na życie mieszkańców, co pozwoli na dostosowanie działań do ich rzeczywistych potrzeb; 3) przegląd dokumentacji, raportów i sprawozdań związanych z realizacją LPDI, co dostarczy danych o wykorzystaniu zasobów oraz pomoże ocenić efektywność finansową i organizacyjną działań.

Harmonogram i częstotliwość działań w ramach systemu monitoringu i oceny

1. Roczne przeglądy robocze:

- analiza wskaźników, bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków

2. Pięcioletnia ewaluacja, czyli:

- kompleksowa analiza skuteczności i efektywności realizacji LPDI
- konsultacje społeczne oraz analiza zgodności z wytycznymi strategicznymi

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;
- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;
- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;
- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;

- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźniki te są mierzalne, konkretne i pozwalają na ocenę postępów w realizacji LPDI, zostały opracowane wspólnie z Gminnym Zespołem ds. Opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (06.2026)	Oczekiwania tendencja do 2030 roku (malejąca/stabilna/wzrostowa)	Źródło danych
Liczba osób, które poprzez wdrożenie usług zostały utrzymane w środowisku zamieszkania	Liczba osób	0	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z indywidualnego wsparcia psychologicznego	Liczba osób	19	stabilna	Dane własne UG
Liczba rodzin objętych usługami asystenta rodziny	Liczba rodzin	11	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych wsparciem asystentów osób z niepełnosprawnością	Liczba osób	8	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z opieki wytnieniowej	Liczba osób	8	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z transportu door to door	Liczba osób	17	wzrostowa	Dane własne UG
Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi	Liczba osób	0	wzrostowa	Dane własne GOPS

Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi w Szkole Rodzica	Liczba osób	0	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych teleopieką	Liczba osób	0	wzrostowo	Dane własne GOPS

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;
- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;
- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;
- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;
- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

10. Spis rysunków i tabel

Rysunek nr 3. Lokalizacja gminy Zwierzyn na tle powiatu i gmin ościennych

Rysunek nr 4. Liczba ludności gminy Zwierzyn w latach 2019 – 2025

Rysunek nr 3. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie Zwierzyn w latach 2021- 2025

Rysunek nr 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Zwierzyn w latach 2013-2025

Rysunek nr 5. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Zwierzyn w latach 2015-2025

Rysunek nr 6. Korzystający z pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2025

Rysunek nr 7. Korzystający z pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2025

Rysunek nr 8. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych 2018-2025

Rysunek nr 9. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Rysunek nr 10. Wiek badanych wg ankiety

Rysunek nr 11. Płeć badanych wg ankiety

Rysunek nr 12. Sytuacja rodzinna badanych wg ankiety

Rysunek nr 13. Pytanie z ankiety nr 4. Czy któreś z problemów dotyczą bezpośrednio Pana/Pani lub osób najbliższych?

Rysunek nr 14. Pytanie z ankiety nr 5. Czy jest Pan/Pani osobą niepełnosprawną lub czy mieszka Pan/Pani z osobą niepełnosprawną?

Rysunek nr 15. Pytanie z ankiety nr 6. Jeżeli jest Pan/Pani osobą niepełnosprawną jakiego rodzaju wsparcia Pan/Pani potrzebuje najbardziej?

Rysunek nr 16. Pytanie z ankiety nr 8. Na czyją pomoc mógłby Pan/Pani liczyć w sytuacji kryzysowej?

Rysunek nr 17. Pytanie z ankiety nr 9. Czy wie Pan/Pani jakie usługi są realizowane na terenie Gminy Zwierzyn?

Rysunek nr 18. Pytanie z ankiety nr 10. Czy korzystał(a) Pan/Pani z usług społecznych realizowanych przez Gminę?

Rysunek nr 19. Pytanie z ankiety nr 11. Jakie problemy społeczne są według Pana/Pani najważniejsze w Gminie Zwierzyn?(można wybrać kilka)

Rysunek nr 20. Pytanie z ankiety nr 12. Jakich usług wobec Pana/Pani na terenie Gminy Zwierzyn brakuje najbardziej?

Rysunek nr 21. Pytanie z ankiety nr 13. Jeśli w Pani/Pana otoczeniu (rodzinnym, społecznym) znajdzie się osoba w kryzysie psychicznym i będzie potrzebowała pomocy, to gdzie jej można szukać?

Rysunek nr 22. Pytanie z ankiety nr 14. Które z usług społecznych dedykowanych osobom bezdomnym według Pani/Pana są potrzebne najbardziej na terenie Gminy Zwierzyn?

Rysunek nr 23. Pytanie z ankiety nr 15. Proszę wskazać, które typy usług są potrzebne w gminie Zwierzyn? Zaznacz kilka odpowiedzi.

Rysunek nr 24. Pytanie z ankiety nr 16. Jakiego typu wsparcia potrzebują rodziny, które nie radzą sobie z codziennym funkcjonowaniem?

Rysunek nr 25. Pytanie z ankiety nr 1. Proszę zaznaczyć swoją płeć

Rysunek nr 26. Pytanie z ankiety nr 2. W którym z następujących przedziałów mieści się Pana/Pani wiek?

Rysunek nr 27. Pytanie z ankiety nr 3. Czy jest Pan/ Pani czynny zawodowo?

Rysunek nr 28. Pytanie z ankiety nr 4. Proszę podać jaki stopień niepełnosprawności posiada osoba nad którą Pan/Pani sprawuje opiekę.

Rysunek nr 29. Pytanie z ankiety nr 5. Czy występuje niepełnosprawność sprzężona? (występowanie dwóch lub więcej niepełnosprawności np. niepełnosprawność fizyczna i umysłowa, co najmniej dwa symbole niepełnosprawności na orzeczeniu PZO)

Rysunek nr 30. Pytanie z ankiety nr 6. Jaki jest wiek osoby, którą się Pan/Pani opiekuje?

Tabela nr 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Zwierzyn w latach 2018-2025

Tabela nr 2. Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Zwierzyn w latach 2020 - 2025